

DJEČJI VRTIĆ MALI ISTRAŽIVAČ
Ede Murtića 7
T. +385(0)1 8895 739
www.mali-istrazivac.hr

KURIKULUM DJEČJEG VRTIĆA „MALI ISTRAŽIVAČ“

VIZIJA RAZVOJA:

Poticanje razvoja slobodnog, samopouzdanog, snalažljivog, kreativnog i odgovornog djeteta
Zagreb, kolovoz 2023.

DJEČJI VRTIĆ MALI ISTRAŽIVAČ
Ede Murtića 7
T. +385(0)1 8895 739
www.mali-istrazivac.hr

Sukladno članku 21. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju (NN br.10/97, 107/07, 94/13) te članku 14. Statuta Dječjeg vrtića „Mali istraživač” usvojen je Kurikulum Dječjeg vrtića Mali istraživač za period od 2023. -2028. godine kojeg je prihvatilo Upravno vijeće vrtića dana 30. 08. 2023.

SADRŽAJ

I.	UVOD.....	2
	I.I.IMPLEMENTACIJA NTC SUSTAVA UČENJA U KURIKULUM MALOG ISTRAŽIVAČA	4
II.	USTROJSTVO RADA.....	6
	II.I. TEMELJNE ORGANIZACIJSKE POSTAVKE ODGOVORNE ZA UKUPNU PROMJENU KULTURE VRTIĆA	6
	II.II. CILJNA SKUPINA.....	6
	II.III. VREMENSKE ODREDNICE	6
	II.IV. NOSITELJ KURIKULARNIH PROMJENA (STRUČNI I OSTALI KADAR ZA PROVEDBU PROGRAMA)đ	6
	II.V. ORGANIZACIJA DOBNO HETEROGENIH (MJEŠOVITIH) ODGOJNO OBRAZOVNIH SKUPINA	7
	II.VI. ORGANIZACIJA RADA ODGOJITELJA U SUVREMENO OBLIKOVANOM OKRUŽENJU	8
	II.VII. SURADNJA U SKLADU S POTREBOM RAZVOJA KURIKULUMA VRTIĆA	10
	II.VII.I. KONSTRUKTIVAN DIJALOG KAO PRETPOSTAVKA DOBRIH SURADNIČKIH ODNOSA	10
	II.VII.II. SURADNIČKI ODNOS ODRASLIH S DJECOM	11
	II. VII.III. SURADNIČKI ODNOS DJECE U MJEŠOVITIM SKUPINAMA	12
III.	MATERIJALNI UVJETI.....	13
IV.	NJEGA I SKRB ZA TJELESNI RAST I RAZVOJ DJECE	133
	IV.I. KULTURA BLAGOVANJA	133
	IV.II. BLAGOVANJA U PODGRUPAMA	14
	IV.III. FLEKSIBILNOST IZMJENE AKTIVNOSTI, IGRE I DNEVNOG ODMORA.....	14
V.	ODGOJNO - OBRAZOVNI RAD.....	15
	V.I. VRTIĆ KAO SKUP RAZLIČITIH KREATIVNIH RADIONICA	16
	V.I. I. ODABIR I PONUDA DIDAKTIČKIH MATERIJALA.....	17
	V.II. DEINSTITUALIZACIJA OKRUŽENJA (PROSTORA) U USTANOVI	18
	V.III. ORGANIZACIJA PROSTORA KOJA POTIČE ISTRAŽIVANJE I SURADNJU.....	18
	V.IV. PROSTORI TEMATSKIH SADRŽAJA (CENTRI AKTIVNOSTI)	188
	V.IV.I. PROSTORI ZA IMITATIVNE IGRE.....	19
	V.IV.II. PROSTOR ZA KONSTRUKTIVNE IGRE.....	19
	V.IV.III. PROSTOR ZA POTICANJE I STIMULIRANJE SVIH OSJETILA.....	20
	V.IV.IV.PROSTOR ZA POTICANJE (IMPROVIZACIJE) IZRAŽAVANJA I KREATIVNOSTI.....	21
	V.IV.V. CENTAR POTICANJA RANE PISMENOSTI.....	21
V.V.	OBOGAĆIVANJE PRIMARNOG PROGRAMA DODATNIM SADRŽAJIMA	22
	V.V.I. RANO UČENJE ENGLESKOGA JEZIKA.....	223
	V.V.II.PROGRAM RITMIKE I KREATIVNOGA PLESA	22

DJEČJI VRTIĆ MALI ISTRAŽIVAČL

Ede Murtića 7

T. +385(0)1 8895 739

www.mali-istrazivac.hr

V.V.III. SPORTSKI PROGRAM	23
V.V.IV. STEM U VRTIĆU	23
V.V.V.MALI PRIRODOSLOVCI.....	244
V.V.VI. OSJETILNI SVIJET DJETETA I MI.....	24
V.VI. DOKUMENTIRANJE PROCESA	24
VI. SURADNJA S RODITELJIMA	26
VI.I. OBLICI SURADNJE S RODITELJIMA	27
VI.I.I. INFORMATIVNO - STRUČNA POTPORA RODITELJIMA U STJECANJU ZNANJA O DJEČJEM RAZVOJU, ODGOJU I OBRAZOVANJU	27
VI.I.II. DRUŽENJA S RODITELJIMA.....	27
VI.I.III. SAVJETODAVNA POTPORA RODITELJIMA	27
VII. OBRAZOVANJE I USAVRŠAVANJE ZAPOSLENIKA	29
VII.I. STRUČNO USAVRŠAVANJE U USTANOVU.....	30
VII.II. STRUČNO USAVRŠAVANJE IZVAN USTANOVE	32
VIII. SURADNJA S VANJSKIM USTANOVAMA.....	33
VIII.I. Suradnja vezana uz obogaćivanje odgojno-obrazovnoga procesa	33
VIII.II. Suradnja s ciljem podizanja kvalitete odgojno-obrazovnoga procesa	33
IX. VREDNOVANJE PROGRAMA	33
X. ZAKLJUČAK.....	35
XI.LITERATURA.....	366

I. UVOD

Kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje po našem bi mišljenju trebao biti jedna otvorena teorijska koncepcija, uljudena (Morin,2001), koja bi anticipirala rezultate suvremenih znanstvenih istraživanja s ovog područja te nudila suvremenu vrijednosnu i širu teorijsku orijentaciju, a svaka bi je ustanova prevodila (provodila ili primjenjivala) u svoju odgojnu praksu prema svojim mogućnostima. Pitanje je; kakve bi trebale biti ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja kako bi se djeca u njima osjećala zadovoljno? Trebamo li ih transformirati u velike i brižne obitelji ili ne?

Nekoliko teza o tome:

1. Zatvorenost / otvorenost ustanova

U institucijskom /zatvorenom/ načinu življenja i rada, posebice velikih institucija, većina odrednica mora biti jasno i strogo određena i uređena pa se često stječe dojam prevelike organiziranosti. Mogli bismo reći što je organizacija brojnija to je potreba za strogom regulacijom i organizacijom sve veća. Osim zatvorenosti ovih institucija, druga značajka institucionalizacije ranog odgoja u širim (čak i svjetskim) razmjerima jest mogućnost “učinkovitog upravljanja djecom”, drže neki autori. Ili pak može postati “područje za učinkovitu primjenu tehnologije proizvodnje predodređenih, standardiziranih ciljeva i zadataka”, može djelovati na uniformiranost odgoja i obrazovanja, na uniformiranost mišljenja i diskursa itd. Prirodna zajednica poput brižljive obitelji /otvorena/ nikad nije toliko brojna. Oni žive i rade u obiteljskoj kući ili stanu ovisno o broju djece i odraslih pa bi, sukladno našim namjerama, tako valjalo odrediti i urediti naše ustanove. U njima vladaju i fleksibilna pravila življenja i ponašanja koja nisu nametnuta nego su donesena od većine članova zajednice. Ta pravila će se zajedničkim življenjem usavršavati i ispravljati kako zajednica ili obitelj bude rasla i razvijala se. U takvim velikim obiteljima najčešće je ozračje za življenje učenje i cjelokupni odgoj i razvoj njezinih članova pozitivno i poticajno, što naravno ovisi o roditeljima - vođama, ali i ostalim članovima zajednica bez obzira na dob. U velikoj brižljivoj obitelji njezini se članovi razlikuju, ne po položaju u hijerarhiji, nego po dobi. Stariji se moraju brinuti o mlađim, a svi imaju određene zadatke prilagođene njihovim mogućnostima. Demokratizacija društva nosi sa sobom i demokratizaciju u istraživanju odgoja i obrazovanja. Aktivno djelujući - istražujući svakodnevnu odgojno-obrazovnu praksu omogućuje se kreiranje okruženja koje će biti poticajno za djecu, za njihov razvoj, odgoj i obrazovanje. Dijete/djeca u ustanovi žive i do 10 sati i živeći na prirodan način uče, igraju se, druže se s drugom djecom, mlađom i starijom, s odraslim osobama poznatim i nepoznatim, kao u velikoj brižljivoj obitelji. Okruženje je važan čimbenik zadovoljstva njezinih članova.

2. Razvojna neuroznanost i utjecaj okruženja na razvoj mozga

Suvremena istraživanja mozga iznjedrila su i novu znanost – razvojnu neuroznanost. Ona veliku pozornost posvećuje interakciji organizma s neposrednim okruženjem, jer se na taj način vrše promjene neuronskih veza u mozgu. Mogli bismo reći što je više prilika za raznoliku interakciju s okruženjem to je razvoj neuronskih veza ili umrežavanje sve veće; toliko veliko da “računalni stručnjaci mogu samo sanjati”. Druga važna spoznaja jest da se mozak razvija cijelog života upravo ovisno o (usredotočenoj) interakciji mozga s okruženjem.

3. Odgojno-obrazovna praksa kao ogledala našeg razumijevanja, znanja i kulture

Teorijsko znanje, samo po sebi nije dovoljno za uspješnu primjenu - pretvorbu u odgojnu praksu. Prevođenja znanja u odgojno-obrazovnu praksu (akciju) zahtijeva emocionalnu prihvaćenost znanja i kulturno okruženje koje je poticajno i koje podržava promjene i istraživanje općenito. Točnije, znanje u praksi mijenja ne samo praksu (akciju), nego i znanje iz kojeg je nastalo. Fullan, Rinaldi i dr. suvremene praktičare (odgajatelje, učitelje, profesore) nazivaju teoretičari u akciji, sustavni mislioci, znanstveni praktičari jer oni svoje teorije svakodnevno koriste u praksi: mijenjaju ih, nadopunjavaju, grade u svakodnevnoj akciji. Odgojna praksa je ogledalo našeg znanja, ali i izvor novog znanja i razumijevanja onoga što se oko nas događa. Svoje će mišljenje, stavove i akcije praktičar mijenjati tek kad se osobno osvjedoči u uspješnost onoga što mu se savjetujete.

Prema. A. Miljak 2009

Za nas, svaki vrtićki kurikulum predstavlja tkanje višestruko isprepletenih težnji i akcija svih koji u njemu svakodnevno djeluju i sudjeluju; njihovih interakcija s prostorom i drugim osobama, njihovih komunikacija i interakcija, načina organizacije vremena i aktivnosti i dr. Zato se razvoj kurikuluma u vrtiću ne može postići parcijalno i mehanički, nego se taj proces odvija postupno i sustavno, a kao rezultat zajedničkog promišljanja i rada svih koji u njemu sudjeluju. Dijete je cjelovito biće i za očekivati je da mu pridemo s poštovanjem i spremnošću da nam bude prvi i aktivni sudionik u procesu vlastitog odrastanja. Posebice imamo li u vidu da rana i predškolska dob djeteta nisu tek pripreme faze za život u odraslosti, već zasebna životna etapa sa svojim vrijednostima i kulturom, za čiju smo kvalitetu odgovorni. Važan sudionik i suradnik u kurikularnim promjenama vrtića svakako je roditelj kao prirodni odgojitelj svog djeteta. Od nas kao stručnjaka očekuje se da postignemo usklađeno, koliko je moguće, sinergijsko djelovanje na odgoj i obrazovanje djece koja su nam povjerena. Svako dijete novi je izazov jer je svako dijete jedinstvena neponovljiva osoba kojoj treba omogućiti okruženje u kojem će se poticati svi njegovi potencijali. Kao vrtić čiji su osnivači i dio zaposlenika sudionici dugogodišnjeg sustavnog istraživanja i unapređenja vlastite prakse, želja nam je da i dalje istražujemo i provjeravamo vlastite potencijale u izgradnji kulture vrtića. U proteklim godinama razvoja kurikuluma našeg vrtića nastojali smo postići svojevrsnu autentičnost u pristupu djetetu, što se prije svega odnosi na zadovoljstvo djece i roditelja boravkom u njemu. Zato smo kontinuirano usmjereni na mijenjanje kurikuluma istraživanjem vlastite odgojno-obrazovne prakse. Držimo da se kurikulum vrtića treba temeljiti na stalnom propitivanju vlastite prakse svih stručnih djelatnika vrtića.

Naravno da to nije jednostavno!

Nacionalni kurikulumom za rani i predškolski odgoj i obrazovanje u svom uvodnom dijelu naglašava da je postizanje kvalitete odgojno-obrazovne prakse dugotrajan i kontinuiran proces te da se u kompleksnom sustavu kao što je vrtić, nijedan dio ne može opisati ni razumjeti bez povezanosti sa svim ostalim dijelovima koji čine cjelinu. Zato stalno (i ponovo) preispitujemo svoja djelovanja tražeći odgovore na pitanja:

- Kakva su očekivanja djece od vrtića (nas)?;
- Koliko smo, prihvaćajući činjenicu da su djeca istraživači koji brzo mijenjaju svoje interese, spremni (stručno) odgovoriti na njihova različita očekivanja?;
- Možemo li ispuniti očekivanja svakog djeteta u vrtiću?;
- Razumijemo li očekivanja roditelja i koliko su ona u skladu s očekivanjima djece?

- Koliko su u skladu s nama i našim očekivanjima?;
- Što trebamo činiti kako bismo što uspješnije uskladili očekivanja djece, roditelja i naša očekivanja?

Mi to zovemo kritičkim promišljanjem vlastite odgojno-obrazovne prakse koja za cilj ima postizanje kvalitetnih promjena odgojno obrazovnog procesa usklađene sa stvarnim potrebama djeteta. Želja nam je kontinuirano razvijati kvalitetnu odgojno-obrazovnu praksu vlastitim djelovanjem kako bi nas roditelji i stručni krugovi prepoznali po istinskoj kvaliteti programa i stvarnoj, a ne deklarativnoj, usmjerenosti na dijete i njegov optimalan razvoj.

I.I. IMPLEMENTACIJA NTC SUSTAVA UČENJA U KURIKULUM MALOG ISTRAŽIVAČA

Potaknuti odrednicama suvremenog pristupa prema djetetu koje čine okosnicu suvremenih pedagoških spoznaja i koje su propisane Nacionalnim kurikulumom Republike Hrvatske kontinuirano unosimo promjene temeljem suvremenih otkrića svih grana znanosti koje držimo korisnim za ukupan razvoj djeteta pa tako i otkrićima iz medicine koje je se mogu implementirati u suvremene pedagoške pristupe djetetu rane i predškolske dobi. Zbog toga smo uspostavili kontakt s NTC centrom čiji je osnivač dr. Ranko Rajović, dugogodišnji predsjednik Odbora za darovite međunarodne udruge MENSA i UNICEF-ov suradnik na projektu ranog poticanja intelektualnog razvoja. Odlučili smo u naš kurikulum implementirati elemente NTC sustava učenja kojeg prepoznajemo kao inovativan program koji potiče djecu u što većoj mjeri dosegnu svoje biološke potencijale. Dr. Rajović u svom znanstvenom djelovanju često stiče da su suvremena istraživanja mozga kojim se bavi razvojna neuroznanost nedovoljno uključena u odgojno-obrazovni rad te da se iznimno mala pažnja posvećuje interakciji organizma s neposrednim okruženjem kako bi se što više poticao razvoj neuronskih veza u mozgu. Posljedično tome, više djece pokazuje probleme s koncentracijom i teškoće u učenju. Navedeno potkrjepljuje znanstveno potvrđenim istraživanjima koja pokazuju da su rezultati PISA testova (pomoću kojih se mjeri funkcionalno znanje) ispodprosječni. Sve stručne spoznaje iz područja neurofiziologije (znanost iz medicine koja istražuje odnos između strukture živčanog sustava i njegovih funkcija), neuroanatomije i neuroendokrinologije autor implementira u NTC ovaj program. Program je strukturiran na način da ga mi, praktičari s područja pedagogije, uz edukaciju koju smo prošli možemo implementirati u svoj neposredni odgojno-obrazovni rad.

Ono što nas se posebno dojmilo i učvrstilo odluku o implementaciji NTC sustava učenja u postojeći kurikulum vrtića je razvoj programa u skladu s mogućnostima i dinamikom razvoja svakog djeteta. Znanstveno je dokazano da je najvažniji period za formiranje veza unutar mozga (sinaptogeneza) u periodu od rođenja do sedme godine, kada djeca lakše usvajaju kompleksne procese (učenje svog jezika, učenje stranog jezika, brzo uče, lako pamte) pa je zbog toga iznimno važno raditi programe koji se prilagođavaju mogućnostima djece i postupno razvijaju dječje potencijale. NTC program potiče proces razmišljanja, samostalno rješavanje zadataka, pospješuje razvoj samopouzdanja te pozitivne slike o sebi. NTC metode su poput igre u kojoj djeca razvijaju misaone procese klasifikacije, serijacije, razvijaju pažnju i kreativnost. U konačnici, potiče funkcionalno (upotrebno) znanje budući da je za razvoj funkcionalnog znanja period ranog djetinjstva od presudnog značaja. Svako dijete jedinstvena je i neponovljiva osoba kojoj treba omogućiti okruženje u kojem će se poticati svi njegovi potencijali. Glavne

postavke naše odgojno-obrazovne prakse (našeg kurikulumu) utemeljene su na tezi da se učenje djece treba odvijati u okruženju koje je bogato poticajima (sadržajima) iz različitih područja znanosti i umjetnosti zbog čega je naša praksa u stalnoj je promjeni, nadopunjuje se, mijenja i razvija na temeljima istraživanja vlastite odgojno-obrazovne prakse (evolucijski pristup gradnji kurikulumu vrtića). Novi korak u evolucijskoj gradnji našeg kurikulumu (dodana vrijednost) je uvođenje ponude Posebnog cjelodnevnog odgojno obrazovnog programa stručnog rada s djecom vrtićke dobi obogaćen elementima NTC sustava učenja u odgojno obrazovni proces našeg vrtića.

NTC sustav učenja potpuno je usklađen je s ciljevima koji su sadržani u Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2015 god.) koji je usmjeren na primjerene sadržaje za poticanje cjelovitog razvoja, odgoja i učenja djece rane i predškolske dobi u vrtiću. Oni se očituju kao primjereni oblici podrške razvoju različitih kompetencija djece, usklađeni s njihovim individualnim posebnostima, različitim razvojnim karakteristikama, različitim (višestrukim) inteligencijama, različitim stilovima učenja i slično. NTC sustav učenja sadržava niz raznolikih i inovativnih aktivnosti i igara za djecu koje su temeljene na suvremenim spoznajama iz područja neuroznanosti neurologije, neuropsihologije i drugih znanosti, posebno pedagoških - obiteljske pedagogije, didaktike i metodike za djecu predškolske dobi. Osmišljene aktivnosti NTC sustava učenja sadržavaju primjerene oblike razvoja sposobnosti i stvaralačkog mišljenja djece, kao temeljnog preduvjeta razvoja različitih kompetencija djece. NTC aktivnosti usklađene su s individualnim posebnostima djeteta, različitim razvojnim karakteristikama, stilovima učenja i slično. NTC program nastao je kao plod želje da se djeci omogući ostvarenje osobnih potencijala, ali i kao potreba da se prevladaju sve prisutnije poteškoće kao što su poremećaji jezika, govora, čitanja i pisanja. Primarna uloga implementacije NTC sustava učenja kroz igru u redoviti 10-satni program našeg vrtića potaknuta je iz novih otkrića s područja neuroznanosti u školama, vrtićima i svakodnevnom životu.

Osnova ovog programa vraća nas temeljnim potrebama djeteta, a odnosi se na potrebu jačanja i naglašavanja kretnje djece koje se nužno trebaju povezivati s misaonim procesom. Ta je postavka u suglasju s Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2015 god.) koji podržava shvaćanje djeteta kao aktivnog, znatiželjnog, inteligentnog i kompetentnog bića kojem trebamo omogućiti kvalitetni oblici podrške učenju koji potiču samostalno otkrivanje, razmišljanje, rješavanje problema (angažiranje misaonih kapaciteta). NTC je sustav učenja dodatna je vrijednost postojećem kurikulumu jer diferenciranim pristupom obogaćuje odgojno-obrazovnu praksu znanstvenim spoznajama o razvoju mozga. Navedeni pristup pomoći će u dodatnom poticanju (obogaćivanju) partnerstva vrtića i roditelja stavljanjem naglaska na zajedničku ulogu u poticanju intelektualnih, motoričkih i specifičnih sposobnosti djece.

II. USTROJSTVO RADA

II.I. TEMELJNE ORGANIZACIJSKE POSTAVKE ODGOVORNE ZA UKUPNU PROMJENU KULTURE VRTIĆA

Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje u svom uvodnom dijelu naglašava potrebu fleksibilnosti odgojno-obrazovnog procesa u vrtiću kao temeljnu pretpostavku za uspješno ostvarivanje načela fleksibilnost svih čimbenika odgojno-obrazovnog procesa, a posebice onih profesionalno angažiranih i odgovornih za visoku razinu kvalitete ustanove u cijelosti. Uvažavanjem i primjenom ovog načela omogućuje se razvoj vrtića u smjeru kvalitetne zajednice koja uči.

Postupno unošenje promjena u fizičko i organizacijsko okruženje ustanove donosi promjene ukupnog odgojno-obrazovnog procesa u vrtiću, ali i način djelovanja prema djeci i odraslima kao sudionicima procesa. To je način za sigurno i postupno mijenjanje kulture ustanove. Krajnji cilj svake promjene svakako je dobrobit djeteta, zbog čega je iznimno važno imati jasan cilj *zašto i kako nešto želimo mijenjati?*, kao i odgovornost i ulogu svakog pojedinca za uspješnost promjene organizacijskih (i ostalih) uvjeta, za mijenjanje ukupne kulture vrtića.

II.II. CILJNA SKUPINA

Djeca i roditelji svih odgojnih skupina Dječjeg vrtića „Mali istraživač“ (djeca od 1. godine života do polaska u školu) – ukupno 11 skupina

II.III. VREMENSKE ODREDNICE

Program će se provoditi tijekom cijele pedagoške godine na svim razinama djelovanja vrtića.

II.IV. NOSITELJ KURIKULARNIH PROMJENA (STRUČNI I OSTALI KADAR ZA PROVEDBU PROGRAMA)

STRUČNI DJELATNICI PO STRUKTURAMA	Broj zaposlenika
Ravnatelj	1
Voditelj računovodstva	1
Pedagog	1
Psiholog	1
Logoped	1
Viša medicinska sestra	1
Odgojitelji	24
Pomoćni radnik za njegu, pranje i skrb	6
Kineziolog	1/2
Ekonom	1
Spremačice servirke	2
Spremačica pralja	1
Spremačice	4

*Kineziolog – ½ radnog vremena pet dana u tjednu (20 sati)

II.V. ORGANIZACIJA DOBNO HETEROGENIH (MJEŠOVITIH) ODGOJNO OBRAZOVNIH SKUPINA

Iskustvo u istraživanju i mijenjanju postojeće odgojno-obrazovne prakse (stvaranja suvremenog kurikulumu) potvrđuje kako su pogrešne i neutemeljene pretpostavke kako "u okruženju u kojem zajedno žive mlađa i starija djeca „profitiraju“ samo mlađa djeca, a starija ne". Djeca u ovako organiziranim skupinama, kao u velikim proširenim obiteljima s bogatim materijalnim okruženjem, svakodnevno su u situaciji poticanja i razvoja mogućnosti koje često odstupaju od tradicionalnog poimanja mogućnosti djece određene dobi. U uvjetima organizacije mješovitih skupina u prigodi smo osigurati djeci prirodno okruženje i manipulaciju materijalima koje smo do jučer smatrali primjerenima samo starijoj djeci. Na taj smo način u prigodi promatrati, dokumentirati i učiti mijenjajući svoja znanja, stavove ili implicitnu pedagogiju. Mijenjajući svoj vrtićki kurikulum.

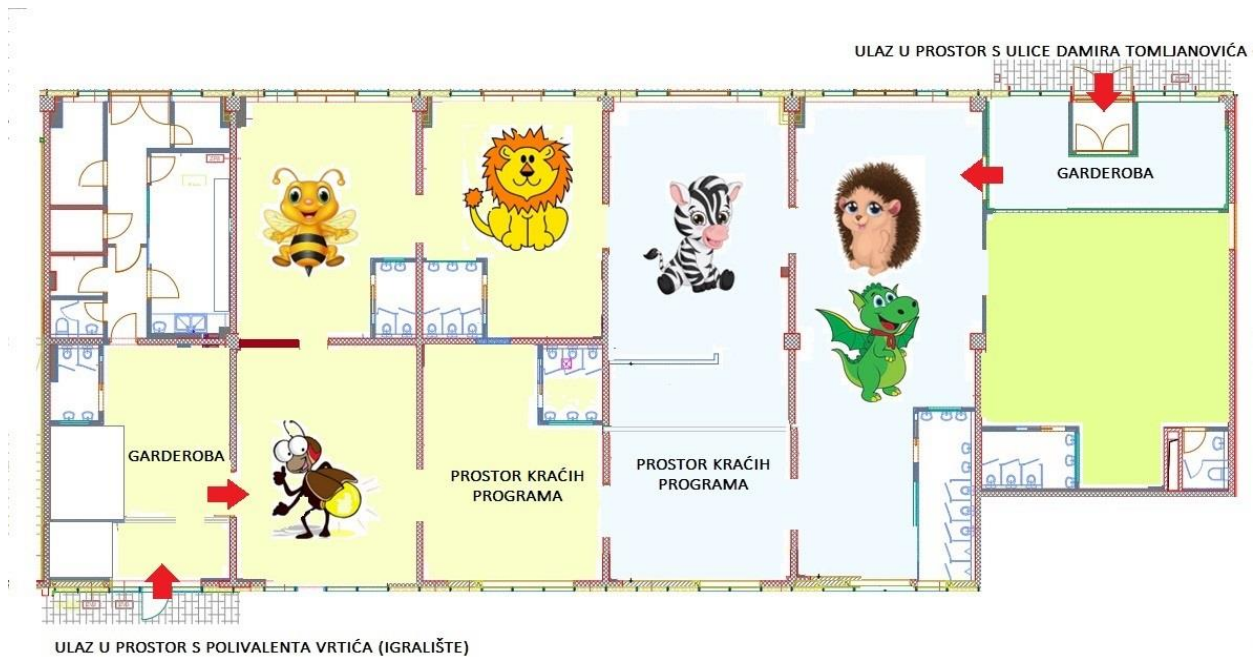
KUĆA TINTILINIĆA

Svakodnevno smo u situaciji da potvrdimo kako aktivnosti (igre) koje djeca sama iniciraju i organiziraju imaju vrlo visoke odgojno-obrazovne potencijale i kako često ruše sve psihološke norme o duljini trajanja. Naglašavamo da su u organizaciji skupina moguće različite kombinacije koje omogućavaju mješovitost. I u dobno homogenim skupinama treba povezivati u prostoru dvije ili tri skupine različite dobi kako bi se postigla mješovitost. Primjerice, mi to činimo s mlađom jasličkom koja nam je u izdvojenom prostoru pa kako bi postupno i uz podršku odgojitelja prelazili u interaktivni prostor do trenutka kada su djeca samostalno odlučila koliko i na koji način žele boraviti u interakciji s drugima.

KUĆA BALTAZARA

Spontano i situacijsko učenje djece (samostalno ili uz podršku druge djece različite dobi) u interaktivnom prostoru punom različitih poticaja zanimljivo je i pozitivno iskustvo za djecu, ali i za odrasle. Starija djeca, brinući se za mlađu, pomažući im u učenju i istraživanju, na najbolji mogući način učvršćuju, uvježbavaju i proširuju svoja znanje pri čemu posebno naglašavamo pozitivan utjecaj na razvoj njihovih socijalnih kompetencija, komunikacijskih vještina te širenje pro socijalnih ponašanja. Osim navedenog, mješovitost omogućava stvaranje ozračja najbližnjeg obiteljskom okruženju. U našoj praksi svakodnevno se susrećemo s potvrdom ove teze.

Ipak, poštujući činjenicu da djeca od prve do druge godine života imaju specifičan ritam dana koji se odrastanjem postepeno usklađuje s ritmom starije djece, organizirali smo i izdvojen prostor u kojoj borave djeca ove dobi. Taj se ritam postepeno usklađuje s djecom starije dobi, organiziraju se zajednička druženja i bezbolan prelazak u zajednicu djece različite dobi (življenje u interaktivnom okruženju).

II.VI. ORGANIZACIJA RADA ODGOJITELJA U SUVREMENO OBLIKOVANOM OKRUŽENJU

Zakonom je predviđeno da dijete može koristiti ponuđeni program u okviru zakonom utvrđenih deset sati. Radno vrijeme vrtića svakako treba biti promjenjivo i u skladu s potrebom roditelja, a u okviru 10-satnog odgojno-obrazovnog rada s djecom. Naravno da to nije u potpunosti moguće, budući da nas ograničavaju i kadrovski i materijalni uvjeti, ali nastojimo ciljano obuhvatiti najveći dio dana od 7-17 sati, prema iskazanim potrebama roditelja. Dio roditelja ima potrebu i dužeg boravka, ali nam je to trenutno nemoguće provesti. Nastojimo nedostatak kompenzirati fleksibilnom organizacijom radnog vremena sa ciljem postizanja organizacijskih uvjeta za pokrivenost svih prostora kako bi se omogućila sigurna i nesmetana interakciju djece kroz prostore i veće mogućnost zadovoljavanja individualnih potreba svakog djeteta. Struktura satnice (dnevna, tjedna, mjesečna i godišnja) i prati funkcionalne potrebe procesa. Za očekivati je bilo da istražujući dotaknemo sve dimenzije razvoja naše Ustanove pa tako i organizaciju rada. Prije puno godina „uhvatili smo se u koštac“ s nizom organizacijskih problema s kojima smo se susretali kako bi kvalitetnije organizirali proces. Prvenstveno u dijelu mijenjanja organizacije rada u skladu s potrebom djece (rastom i razvojem nas kao praktičara). Postepeno

razumijevajući slojevitost unutrašnjih procesa i odnose koji dominiraju među odraslima, spoznavali smo i ono što je štetilo kvaliteti življenja djece (i odraslih). Slijedeći korak bio nam je pokušati nadograđivati ono što je podizalo kvalitetu boravka, ali i mijenjati ono drugo prema stvarnim potrebama djece (i odraslih). Jer mi smo u svakodnevnom kontaktu, u suživotu zbog čega je dobro da smo svi zadovoljni. Iznimno zahtjevno je praktičara naučenog na primjenu tradicionalnog načina rada, u kojoj se najčešće ometa spontanost dječjih aktivnosti i igre i prirodnost situacijskog učenja, dovesti do razine svjesnog mijenjanja svog pristupa radu. Kao najčešće razloge neprihvatanja potrebe mijenjanja, vezuju se uz organizacijske probleme prostora, broja ljudi, sate rada, dislociranost objekata i slično ne polazeći od sebe i osobnog otpora promjeni. Na našu žalost mnogi praktičari to još neće priznati ni sebi ni drugima. Jer priznanje povlači za sobom osobni angažman i potrebu mnogih promjene. Prvenstveno osobnih što držimo najtežim dijelom mijenjanja.

U Dječjem vrtiću „Mali istraživač“ s pravom možemo govoriti da smo na dobrom putu kvalitetnog mijenjanja i postizanja velikog napretka u organizaciji smještaja djece po skupinama (mješovitost od 3 godine do polaska u školu) i pristupa odgojitelja djetetu. Volimo naglasiti da smo ustanova koja se nastoji deinstitucionalizirati jer su nam poznati efekti institucionalizacije djece. A mi želimo iz temelja promijeniti organizacijske uvjeta s ciljem pronalaženja boljih rješenja usklađivanja onog što od nas očekuju djeca, roditelji i nadležne institucije. Stavljajući pri tom potrebu i očekivanja djece na prvo mjesto - da im osiguramo temeljno pravo na kvalitetno življenje, igru i u našoj ustanovi. Otvorenost i osmišljenost prostora bogatog materijalima i didaktičkim igračkama, interakciju djece i daleko veću povezanost odgojitelja u ovakvoj organizaciji smještaja skupina pružamo sigurno i maksimalno slobodno i sigurno kretanje djeteta kroz sve prostore (centre). Dobra organizacija i pokrivenost svih prostora prisutnim odgojiteljima omogućava potreban uvid u aktivnost djeteta i nužne intervencije ovisno o situaciji, interesu i potrebi djeteta. Odgojitelji imaju mogućnost daleko dužeg zajedničkog rada u neposrednom procesu (3-4 sata) što se definitivno odražava na kvalitetu odgojno obrazovnog rada i individualnog pristupa prema djetetu koje bismo mogli nazvati personaliziranim pristupom. Izražava se to kroz:

- Veću usmjerenost na dijete (individualni pristupa prema djetetu)
- Slobodnije i sigurnije kretanje djece kroz prostore zbog većeg broja prisutnih odgojitelja (veća interakcija ali i „pokrivenost“ prostora)
- Zadovoljavanje individualnih potreba djeteta neovisno o dobi
- Bržu i spontaniju socijalizaciju djece unutar prostora kuće u kojoj borave
- Postupno ali vidljivo naglašenu profesionalizaciju djelovanja odgojitelja, usuglašavanje i mijenjanje strategija djelovanja odraslih.
- Bolje uvjete za dokumentiranje bitnih momenata iz procesa jer je odgojitelj rasterećen potrebe da bude svugdje (ne pokriva ukupan prostor) pa se može fokusirati na dio djece i ono čine se ona bave

Cilj nam je međusobno povezivanje djece i svih odgojitelja. Odgojitelji prvenstveno trebaju biti podrška u ostvarivanju razvojnih potreba djece (ravnopravni suradnik, a ne nadzor). U ovakvom okruženju djeca mogu izabrati i prostor i odgojitelja, materijal i dijete s kojim se žele igrati. Temelj svih promjena i napretka je aktivno uključivanje u istraživanje vlastite prakse i timskom radu koji za cilj treba imati samo jedno – promjenu kulture vrtića u skladu s pravom i potrebom (zahtjevom) djece. Svakoj promjeni koja nastaje iskustveno (vlastitim istraživanjem) ponovo se radujemo jer - za nas je promjena način življenja, vječni izazov koji donosi dobrobit djetetovu, ali i nama osobno. Mijenjajući se postajemo

snažniji, otporniji, znatizeljniji i vjerovali ili ne - sve mlađi. Postajemo sličniji djeci. A to je najteža promjena i njoj bi svi trebali težiti. U sveukupnoj organizaciji rada našeg vrtića bitne zadaće uvijek su usmjerene na organizacijske uvjete rada koje se temelje na potrebama djeteta i roditelja (zaštitu prava i potreba djeteta). Složit ćemo se da je ovo lakše napisati nego napraviti! Slažemo se jer dobro znamo koliko može biti dugačak put promjene na koju smo krenuli. Posebno ako znamo do je potreba mijenjanja konstanta s kojom se moramo suočiti.

II.VII. SURADNJA U SKLADU S POTREBOM RAZVOJA KURIKULUMA VRTIĆA

Rano djetinjstvo je temelj za cjeloživotno učenje. U tom kontekstu odgajatelj će biti važan model kojeg će djeca rane i predškolske dobi slijediti što će se reflektirati na njihov osobni razvoj. Pred odgajatelja se stavljaju mnogobrojni zahtjevi da putem istraživanja vlastite prakse, samorefleksije, odgovara na potrebe djece i tako razvija njihovu spoznaju svijeta i spoznaju sebe u tom svijetu. Upravo takve umijeća odgojitelja ostaviti će neizbrisiv trag u najranijoj dobi djeteta i biti temelj za njihovo daljnje traganje za spoznajom. Od njega se očekuje da bude aktivni sudionik cjeloživotnog učenja kako na osobnoj tako i na profesionalnoj razini. Želi li učinkovito odgovoriti zahtjevima koje pred njega postavlja obveza aktualizacije znanja i vještina u akademskom području kao i u području njegovog odgojno-obrazovnog djelovanja, mora biti spreman i sposoban za cjeloživotno učenje i kontinuirano usavršavanje, a iznad svega treba biti spreman na timski rad .

II.VII.I. KONSTRUKTIVAN DIJALOG KAO PRETPOSTAVKA DOBRIH SURADNIČKIH ODNOSA

O mijenjanju kulture vrtića u skladu s NOK–om promišljamo kao o trajnom procesu promjena koje uvjetuju izgradnju kapaciteta odgajatelja za promjene i unaprjeđivanja vlastite prakse, a to je moguće jedino ako se brinemo za profesionalni razvoj odgajatelja u vrtiću. Nužno je osposobiti odgajatelje za samostalno, refleksivno istraživanje kako bi se stvorila mreža kvalitetnih suradničkih odnosa unutar vrtića, a zatim i među vrtićima. Poticanje razvoja odgajatelja za istraživanjem i kontinuiranim unaprjeđenjem svoje odgojno - obrazovne prakse unutar ustanove direktno utječe na ukupnu kvalitetu i razvoj našeg kurikuluma. Pri tom vodimo računa da profesionalni razvoj odgojitelja ne bude usmjeren samo na njegov osobni (individualni) razvoj nego da to bude u funkciji ukupnog rasta i razvoja vrtića, u kojem je svaki pojedinac odgovoran za ukupnu kvalitetu vrtića. Kvalitetne promjene u vrtiću plod su onih koji izravno sudjeluju u njihovom stvaranju, a temelje se na kvalitetnim socijalnim i emocionalnim odnosima među odgajateljima i drugim osobljem u ustanovi. Zahtijeva razumijevanja i poštivanja različitosti i različitih inicijativa, usuglašavanje i zajedničko djelovanje . To je proces koji se ne događa odjednom nego je rezultat građenja humanih odnosa među osobljem i djecom, to je proces razvoja kulture ustanove.

Jedan poznati engleski psiholog ju je definirao: „Kultura je povijest u sadašnjem trenutku“, želeći naglasiti da je to proces, koji se ne događa odjednom nego je rezultat strpljivog djelovanja brojnih ljudi i uvjeta i kulture u kojim ustanova živi, zainteresiranih za dobrobit djece, to jest proces zajedničkog finog tkanja koje može imati i pozitivno i negativno djelovanje. U svakom slučaju ima moćno djelovanje. Organizacijski gledano, najveći dio naših odgojitelja boravi uz djecu u pažljivo oblikovanom, interaktivnom okruženju zbog čaga smo lišeni formalnog povezivanja u skupine. To direktno utječe na suradničke odnose više ljudi odjednom i direktno utječe na kvalitetu neposrednog rada. U interaktivnom okruženju uloga odgojitelja u oblikovanju kulture vrtića daleko je veća jer uvjetuje međuovisnost svih sudionika usmjerenu na organizaciju cjelokupnog odgojno obrazovnog rada (smjene, organiziraju promjene prostora, ponudu materijala i sl.).

Kurikulum vrtića i stalne kurikularne promjene temelje se na konkretnom istraživanju u odgojnoj praksi, zbog čega su i lako primjenjive. Potrebno je puno rada na sebi i suradnje s drugima da bi se stekla vještina konstruktivne rasprave (dijaloga) s ciljem suočavanja sa situacijama koje se događaju u svakodnevnom vrtićkom življenju a koje su vidljivi pokazatelji onog nevidljivog što čini ili ne čini kulturu vrtića. Kultura vrtića cjelovita je i treba ju sagledavati holistički jer je suptilno utkana u sve što se u vrtiću događa, u sve o čemu se razgovara i u načine na koji se to čini (u sve oblike komunikacije, na svim razinama). U našem vrtiću je nenametljivo prisutna uloga odgojitelja - mentora odgojno obrazovnog procesa kako u oblikovanju okruženja, timskom radu, tako i u praćenju ukupnog procesa. Što je i prirodan slijed događaja budući da je njihovo iskustvo u ovakvom obliku rada višegodišnje (dolaze iz Dječjeg vrtića Izvor). Imenovani su temeljem iskustva i dosadašnje kvalitete vlastite odgojno obrazovne prakse, imaju mogućnost odrediti neke promjena kako u oblikovanju okruženja tako i u organizaciji rada po centrima, stavu prema djeci i slično, ali to ne čine osobnom inicijativom nego timskim dogovaranjem (osvještavanjem potrebe promjene) kako se pojedinac ne bi osjećao loše jer ne razumije zašto se nešto treba mijenjati. Oni su zaduženi za:

- Objektivnu analizu, sintezu i vrednovanju odgojno-obrazovne prakse
- Upravljanja (provedbe) informacijama iz različitih izvora a koje direktno mogu utjecat na kvalitetu procesa
- Prenošnja informacija i ideja potrebnih za optimalno funkcioniranje svih sudionika procesa
- Samodisciplinu u načinu iznošenja kritike ali i spremnost na samokritiku
- Pokazivanja istraživačkih vještina i sposobnost učenja u timu

Takvo što je moguće u ustanovama koje njeguju podražavajuću i učeću kulturu, gdje svi imaju priliku razvijati i unaprjeđivati vlastita i zajednička znanja. U takvom radnom okruženju puno je jednostavnije primijeniti pozitivna iskustva iz tuđe ili vlastite prakse koji su pozitivno utjecali na mijenjanja kulture vrtića. Točnije, mentori svojim praktičnim iskustvom svjedoče važnost timskog rada kao preduvjeta za postizanje suradnje i razvoju kulture ustanove.

II.VII.II. SURADNIČKI ODNOS ODRASLIH S DJECOM

Djeca su iznimno osjetljiva na informacije iz svoje okoline koje na svoj osobit način interpretiraju i uklapaju u svoj već izgrađen koncept znanja. Svoja znanja od okoline ne preuzimaju pasivno, nego ih aktivno izgrađuju, tj. konstruiraju. Svoje znanje djeca izgrađuju tako da svako novo iskustvo pokušavaju protumačiti (razumjeti) i potom ugraditi u postojeći, već izgrađeni koncept znanja i razumijevanja. Tako u njega stalno ugrađuju nove elemente (iskustva, razumijevanja, znanja), a ona prethodno izgrađena, pod utjecajem novih iskustava i novih razumijevanja, često organiziraju čine kvalitetnijom na novi, sebi svojstven način.

Od stručnih djelatnika (svih zaposlenika) očekuje se :

- uvažavanje različitosti i različitih mogućnosti djece,
- poticanje i razvoj komunikacijskih umijeća djece i odraslih, (pregovori, rasprave, razgovori),
- poticanje komunikacije među djecom,
- partnerske odnose s djecom kroz uvažavanje njihovih prava i potreba koja se tiču njihovog življenja i učenja u ustanovi.

Iznimno je teško onima koji ne žele mijenjati sebe i svoja uvjerenja, tj. prihvatiti i shvatiti snagu djeteta i njegovih razvojnih mogućnosti. Svjedoci smo toga da je i danas mnogim odgajateljima jednostavnije reći da je njihovo pravo snažnije u odnosu na pravo djeteta, da samoinicijativno ili u suradnji s drugom djecom i odgojiteljem bira sadržaje koji ga zanimaju. Što je donekle i razumljivo budući da bi prihvatili pravo djeteta na izbor potrebno je mijenjati sebe, uložiti napor i učiti u vlastite vrijednosti. To je sigurno najteži dio promjene (i najvažniji) jer zahtjeva dublje razumijevanje sebe samog. U demokratskom okruženju, kakvim držimo naše okruženje, koje podupire slobodu izražavanja, različitost i kulturu dijaloga odraslih i djeca, svatko a posebno djeca imaju priliku iskazati svoju jedinstvenost, posebnost. Svjesni smo da je promjena stavova i uvjerenja odraslih viša razina razvoja, koja se najteže mijenja. Uspostavljanje suradničkih, odnosa bitna je značajka identiteta našeg vrtića jer omogućava povezivanje i razvoj povjerenja jednih u druge kao pouzdanog načina rješavanja mnogih problemskih situacija. Djeca svoje znanje neprekidno izgrađuju, dograđuju, reorganiziraju i rekonstruiraju. Ono što su prije razumjeli i znali (ili mislili da znaju), često ponovno propituju i provjeravaju, te „filtriraju“ i odbacuju ono što za njih više nema smisla.

Da bi se razvilo ozračje u kojem dijete svoja znanja izgrađuje vlastitim angažmanom potrebno je razviti dobre suradničke odnose djece i odraslih. To je prije svega velika odgovornost svih stručnih djelatnika i pratećih službi koji rade u odgojno obrazovnim ustanovama. Svi zaposlenici ovog vrtića imaju obvezu svojim ukupnim djelovanjem poštivati dijete i njegovu posebnost kako bi mu pružili mogućnost življenja demokratskih odnose.

II. VIII.III. SURADNIČKI ODNOS DJECE U MJEŠOVITIM SKUPINAMA

Djeca koja su cijele godine živjela u okruženju kakvog smo opisali, puno lakše i jednostavnije doživljavaju vrtić kao “zamjenski dom stvarajući vlastitim akcijama ozračje povezanosti, povjerenja i sigurnosti. S tim prirodno dolazi znatiželja i spremnost da kroz otvaranje vrata prošire svoje prostorno i socijalno okruženje, okruženje za istraživanje i učenje. Radeći u ovakvom kontekstu dugi niz godina odmaknuli smo se potpuno od tradicionalnog pristupa odgoju i učenju koji je podrazumijevao izravno poučavanje u kojem odgojitelj ima ulogu vođe. Držimo privilegijom činjenicu da smo svakodnevno svjedoci suživota djece različite kronološke dobi koje omogućavaju stvaranje povoljnih situacija za igru, odgoj i učenje (suradnju) na puno prirodniji način od onog situacija koje nastaju direktnim utjecajem i vođenjem odgojitelja.

Sva dosadašnja iskustva stručno su nas obogatila i nepovratno udaljila od pretpostavke da skupine treba formirati prema kronološkoj dobi. Naše iskustvo govori u prilog toga da sva djeca (bez obzira na dob) trebaju imati prave, prirodne prigode da stječu znanja i umijeća čineći i sudjelujući s drugom djecom, neovisno o dobi, iz svih područja znanosti i umjetnosti. Uloga stručnih djelatnika vrtića je da im omogućiti svakodnevnu interakciju djece različite dobi u različitim prostorima. Djeca odrastanjem spremno šire svoje prostore i vidike u skladu sa svojom potrebom. Ovdje smo da da to podržimo. Više nas ne iznenađuje sloboda, bogata i produktivna suradnja djece različite dobi. Svakodnevno i uvijek iznova oduševljava nas nježnost i strpljenje koje pokazuju “velika” djeca u kontaktu s najmlađima. Ili potrebu mlađih da se dokažu, istaknu i pripadaju starijima. Mješovite skupine omogućavaju prirodno življenje (suživot djece)!

III. MATERIJALNI UVJETI

Dječji vrtić „Mali istraživač“ smješten je u stambeno - poslovnom centru Bundek, Novi Zagreb. Jedan od prostora (u Ede Murtića 7) namjenski je građen za potrebe smještaja djece rane i predškolske dobi. Drugi prostor prenamijenjen je za potrebe smještaja 6 skupina djece vrtićke dobi. U planiranju građevinskih radova i izgledu oba prostora sudjelovali smo aktivno od samog projekta do završetka radova. Ograničavajući nam je bio projekt koji su prije nas napravili vlasnici prostora koji su se držali postojećih standarda u oblikovanju. Susreli smo se sa nepovezanim prostorima i zajedničkim hodnicima, bezbroj nepotrebnih sanitarija i slično. Gledano našim očima, totalna otuđenost skupine od skupine s jedinim kontaktom djece je onda kad se igraju vani na igralištu. Novim projektom koji je uključivao rušenje mnogih zidova i otvaranje poveznica između prostora uspjeli smo u većoj mjeri oblikovati prostor za koji držimo (za sada) da je po mjeri djeteta. Takav prostor treba biti otvoren, točnije - osiguravati mogućnost nesmetane interakciju djece).

Obje kuće imaju optimalne uvjete za boravak djece u dobi od 12 mjeseci do polaska u školu kao i pripadajuće sanitarne čvorove, garderobne prostore, zbornicu, kuhinju za pripremanje kuhanih obroka s pripadajućim prostorijama skladišta, prostore administracije i stručnog tima. Stručni djelatnici svojim djelovanjem načinom rada, uređenjem sobe, materijalima koje nude, izražava svoj stav o djeci. Točnije, izražavaju svoje povjerenje u dijete i njegove mogućnosti, stav o tome što djeca smiju ili ne smiju raditi, o tome što mogu naučiti, čime mogu ili ne mogu manipulirati. Djeca jasno čitaju taj stav i njihove su reakcije u skladu s time. Važno je da se odgojitelj kao nositelj procesa (i promjena u njemu) stalno pita što svojim djelovanjem (prostornim, materijalnim ili vremenskim uvjetima prostora u kojem radi) treba promijeniti kako bi poboljšao kvalitetu svog odgojno- obrazovnog rada. Opremom, koju smo nabavljali na različitim mjestima u gradu, nastojali smo maksimalno izbjeći sličnost s institucijskim oznakama. Željeli smo da u opremanju prostora, prostor odiše obiteljskim ozračjem, u čemu važnu ulogu igraju detalji slični s obiteljskim okruženjem što pokazujemo ovim slikama, a takvih je mnogo. Vrtić ima natkriveni vanjski prostor i namjenski ograđena i opremljena dva dječje igralište. U neposrednoj blizini nalazi se jezero Bundek (oaza prirode usred grada) koje ima status jednog od najljepših parkova grada s uređenim šetnicama, parkovima i zelenim površinama koju koristimo u svakodnevnom odgojno obrazovnom radu s djecom.

IV. NJEGA I SKRB ZA TJELESNI RAST I RAZVOJ DJECE

Humanistički kurikulum ranog i predškolskog odgoja naglašava da djecu treba kontinuirano osposobljavati za samo procjenu kako bi iskustveno preuzimali odgovornosti i prakticirali odgovorno ponašanje. Osnovni preduvjet za provedbu Humanističkih načela neophodnih za cjelovit rast i razvoj svakog djeteta u vrtiću određen je oblikovanjem obiteljskog, zdravog i sigurnog ozračja u kojem dijete boravi.

IV.I. KULTURA BLAGOVANJA

Svakom od nas pa tako i djeci važan je prostor u kojem blagujemo kao i estetika stola (stolnjacima, način serviranja jela, pribor za jelo), mogućnosti samoposluživanja kako bi odlučili o količini hrane koju ćemo konzumirati. Kada su odgojni momenti u pitanju je svakako kvalitetan način

poticanja samostalnosti pri jelu i poželjnim oblicima ponašanjima za stolom (polako jesti, sažvakati hranu, primjereno komunicirati...) koji u velikoj mjeri i određuju kulturu blagovanja djeteta i vrtića u cjelini. Organizacijski i prostorni uvjeti omogućavaju da grupa djece nesmetano i u poticajnom ozračju jede dok su druga djeca na igralištu ili u aktivnostima u ostalim prostorima. Jelovnici djece svakako trebaju biti u skladu sa standardima utvrđenim od strane nadležne institucije (Zavoda za zaštitu zdravlja majke i djeteta). Uvijek trebaju biti dostupni svim roditeljima na mjestima koja su za to predviđena (obavijesne ploče i web-stranica).

IV.II. BLAGOVANJA U PODGRUPAMA

Djeca uvijek trebaju imati upravo onoliko vremena koliko im treba kako bi blagovali u skladu sa svojom potrebom. Treba im omogućiti samostalnost uzimanja i konzumacije obroka razvijajući usput i kultura pospremanja stola nakon blagovanja. Sve to čini bitnu sastavnicu kvalitete življenja djece u vrtiću i sastavnica je kulture vrtića.

IV.III. FLEKSIBILNOST IZMJENE AKTIVNOSTI, IGRE I DNEVNOG ODMORA

Kao ustanova koja je usmjerena na to da postane mjesto življenja a ne prostor boravka dok su roditelji na poslu nastojimo svake pedagoške godine organizirati takav proces odgoja i obrazovanja koji poštuje individualni ritam svakog djeteta. Posebno u periodu adaptacije, kada su djeca rane dobi postupno usvajala ritam grupe. Primjerice, djeca rane dobi mogu imati potrebu zaspati i više puta od petnaestak do trideset minuta u prvim mjesecima boravka. Često i u vrijeme obroka zbog čega je nužno prilagođavati dolazak ručka svakom pojedinom djetetu (prije ili poslije spavanja). Postepeno treba nastojati ujednačiti ritam skupine uz svesrdnu suradnju roditelja i mijenjanja navika vremena odmora i obroka i kod kuće. Naglašavamo, postupno i bez prisile. Postupnost promjene (usklađivanja ritma djece) odlazak djece u blagovaonu (podgrupe) kao i postupni odlazak djece na odmor (djeca koja imaju potrebu) buduću da su naše skupine djece mješovite dobi pa su im i potrebe za odmorom različite. U posebno organiziranim prostorima djeca koja imaju potrebu za snom mogu nesmetano zadovoljiti ovu svoju potrebu. Djeca koja nemaju potrebu odmora mogu samoinicijativno nastaviti s započetim aktivnostima.

Oblikovanjem prostora za različite, pa i ovakve, potrebe djeteta rane dobi također postizemo individualni pristup prema djetetu. Nakon određenog vremena ritmovi djece se međusobno sve više usklađuju. Djeca su jedinstvena bića koja imaju potrebu i pravo boravka u okruženju primjerenom njegovim razvojnim potrebama. Sigurno da je proces provođenja teorije (koju danas propisuje i NOK) u praksu bio dugotrajan, ali svojim primjerom odgojitelji dječjeg vrtića „Mali istraživač“ svakodnevno potvrđujemo objektivnu (realnu) mogućnost zadovoljavanja individualnih (različitih) potreba djeteta za odmorom pod uvjetom da je uključen u timski rad i otvoren za nove izazove. Odgojiteljske kompetencije držimo ključnim u procesu oblikovanja okruženja u kojem se mogu i trebaju zadovoljiti potrebe svakog djeteta. Na njima treba raditi svakodnevno jer to je proces cjeloživotnog učenja i mijenjanja.

Tada vrlo jednostavno možemo odgovoriti na zahtijeva djeteta ali i na vrlo česte upite su stručnjaka koji se odnose na dileme:

- Kako znamo koje dijete ima potrebu za snom a koje ne?
- Koliko je dobro da djeci dopuštamo da ne spavaju?
- Nije li dnevni odmor (san) zdrav i potreban za optimalan rast i razvoj djeteta?

Mišljenja smo da se u predškolskim ustanovama dnevni odmor treba redefinirati. Dijete se može odmarati na različite načine. Uloga vrtića je da svoj djeci koja imaju potrebu za odmorom (snom) to i omogući na isti način i pod istim uvjetima kao i onima koji ne žele odmor spavanjem (čitaj ležanjem u krevetu). Fleksibilnom organizacijom radnog vremena odgojitelja i kvalitetnom organizacijom prostora osigurava se veća individualnost u pristupu djetetu tijekom cijelog dana pa i u vrijeme dnevnog odmora koji za svako dijete može značiti nešto drugo. Kompetentan odgojitelj vrlo brzo će uočiti stvarnu potrebu djeteta za određenom vrstom odmora (sam ili mirnije aktivnosti u prostoru koji se za to oblikuje).

Suradnički odnosi odgojitelja s ciljem oblikovanja prostora i postavljanje organizacije koja je u funkciji djeteta a ne odraslih omogućava nesmetanu interakciju djece koja nemaju potrebu za snom. Točnije, omogućava svoj djeci uspješno zadovoljavanje svoje potrebe ne ugrožavajući tuđe. Cjelokupno okruženje vrtića u kojem dominiraju sloboda, odgovornost, tolerancija, poštenje i pravda. Osnova je za razumijevanje i uvažavanje potreba djece. Emocionalna i socijalna osjetljivosti odgajatelja za različite potrebe djece omogućava poštivanje individualnih potreba i prava (osobnih ritmova) svakog djeteta u vrtiću. Kako je rano i predškolsko razdoblje vrijeme djetetovog intenzivnog rasta i razvoja, pravilna izmjena odmora i aktivnosti kao i prehrana zauzima važno mjesto kojem poklanjamo iznimnu pažnju i brigu jer vrtić je mjesto gdje dijete "živi" najveći dio svog budnog vremena.

V. ODGOJNO - OBRAZOVNI RAD

Suvremeno je određenje kurikuluma valja shvatiti kao upute za stvaranje uvjeta u ustanovi za kvalitetno življenje i učenje djece. Govorimo, dakle, o procesu oblikovanja kurikulumu vrtića kroz perspektivu implementacije Nacionalnog kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje a implementaciju u velikoj mjeri određuje kultura svakoga vrtića. Drugim riječima, mogli bismo reći da svaki vrtić gradi i razvija svoj kurikulum, da to građenje ovisi o uređenju, organizaciji pa i materijalnoj opremljenosti vrtića ali ipak najviše o stručnom kadru koji u njemu žive i djeluju. U kojoj će se mjeri razviti djetetovi potencijali i sposobnosti ovisi o njima i o kvaliteti okruženja u kojem dijete živi, odgaja se i uči. A oblikovanje okruženja i kontinuirana briga o njegovom daljem građenju (jer djeca se razvijaju i ono što im je jučer bilo zanimljivo, više nije) je briga odgojitelja i svih stručnih suradnika, na čelu s ravnateljicom. Drugim riječima želimo istaknuti važnost i odgovornost svih u ustanovi za kvalitetu rada s djecom rane i predškolske dobi u ustanovi.

Što onda činimo na ovom kliskom terenu u kojem se svaki dan događaju promjene i previranja u skladu s odrastanjem djeteta i razvojem našeg iskustva?

Prije svega naglasak stavljamo na odgajatelja koji bi trebao biti maksimalno osjetljiv, vidjeti i čuti potrebe i interese djeteta i nastojati ih zadovoljiti. Naglasak je na zadovoljavanju trenutnih i budućih interesa i potreba djeteta (stvarno a ne samo na riječima).

Kako zadovoljavamo interese i potrebe djece, što činimo da djeci dolazak i boravak u vrtiću bude zadovoljstvo a ne prisila?

Osim kvalitetnog i osjetljivog odgajatelja nastojimo;

Organizirati takvo okruženje da djeci i već na prvi pogled bude zanimljivo i da se hoće odmah igrati, nekad čak i držeći majku za ruku. To naročito ističemo u razdoblju prilagodbe djece na vrtić jer je to kritični trenutak za dijete i roditelja što nismo dovoljno osvijestili! Ima djece, rjeđe, koji to razdoblje relativno brzo prebrode ali ima i one kojima treba više mjeseci što ne mora značiti da će ovi prvi biti

bolji ili uspješniji od ovih drugih. U tom se razdoblju treba maksimalno posvetiti svakom djetetu pojedinačno i nastojati udovoljiti njegovim interesima i željama i svojim ponašanjem i djelovanjem pokazati mu da ga razumijete i da mu želite pomoći koliko god je to moguće. Dijete se mora uvjeriti da je to tako i zato vas provjerava koliko je istinito ono što govorite i kako postupate prema njemu ili je to sad jedno, a sutra drugo! To provjeravanje djeteta može biti dugotrajno ali je iznimno važno, a mi često mislimo da je ono što je bilo jučer dijete već zaboravilo! Zna se, što su istraživanja potvrdila da djeca uče čineći, istražujući i sudjelujući u različitim aktivnostima s drugom djecom, starijom i mlađom. Dakle okruženju doista dajemo ulogu drugog odgajatelja (Reggio pedagogija). Ono bi trebalo biti poticajno, što znači da poziva djecu na aktivnost a izbor centara, kutića ili radionica treba dobro osmisliti (iz različitih područja), strukturirati i razmjestiti u prostoru tako da djeca mogu relativno jednostavno prelaziti iz jednog u drugi.

Važno nam je da se okruženje u grupi kontinuirano mijenja kako se mijenjaju interesi i potrebe djece! I tu dolazi do izražaja istraživačka kompetencija odgajatelja. Promatrajući djecu u njihovim aktivnostima stječemo uvid u promjenu interesa djeca kako bi mijenjao određene centre i ponudu materijala u njima. Što zapravo znači da na indirektan način potičemo učenje djece (bez direktnog poučavanja kad god je to moguće). Vrtić je „živi organizam“, tvrdi autor Fullan, a žive jedinke rastu, prilagođavaju se, mijenjaju i stalno evoluiraju. Proces utjecanja na živi organizam kao što je odgojno-obrazovna praksa složen je dinamičan i ovisan o mnogim varijablama i njihovim međudnosima te iz tih razloga, prema mišljenju A. Miljak, velikim dijelom nepredvidiv. Zato smo mi u našem vrtiću već od početka tako organizirali naš rad da početno stanje u uređenju okruženja dokumentiramo s obrazloženjima zašto smo tako uredili okruženje a kasnije tim prezentacijama dodajemo promjene koje smo učinili s isto tako jasnim obrazloženjem zašto i kako. Osim toga bavimo se i istraživanjem posebnih aktivnosti koje su inicirala djeca kako bismo što dublje ušli i pratili razvoj njihovim cjelokupnih sposobnost.

V.I. VRTIĆ KAO SKUP RAZLIČITIH KREATIVNIH RADIONICA

Držimo da je prostor poticajan ukoliko je opremljen fleksibilnom i višenamjenskom opremom prilagođenom razvojnim potrebama i interesima djece rane dobi i specijaliziranom opremom i materijalima za istraživanje, eksperimentiranje, konstruiranje znanja. Maksimalno osjetljiv odgajatelj koji čuje i vidi dijete te prostor vrtića, koji svojim oblikovanjem podsjeća na dom, vesele dijete pa ono svakim danom sve više živi u vrtiću, a sve manje boravi. Svi zaposlenici vrtića imaju obvezu da svojim ukupnim djelovanjem poštuju dijete i njegovu posebnost. Tako, od najranije dobi, živimo demokraciju u punom i pravom smislu (izbjegavajući na taj način tek deklarativno učenje o tome što bi demokracija trebala biti). Jednako tako, naš pristup svakom djetetu i odgojno – obrazovnom procesu u cjelini, istinski podupire, poštuje i živi prava djece. Zato smo prostore vrtića oblikovali na način da omogućava slobodno izražavanje svih kreativnih potencijala djeteta, njegovu radoznalost, autonomiju i pravo komuniciranje s drugima kroz povezanost svih prostorija vrtića.

Zašto držimo da je važno oblikovati pedagoški i estetski osmisliti okruženje u kojem dijete boravi?

Uređenje okruženja jasno nam govori kakvu teoriju ili sliku o djetetu imamo ili što i kako mislimo o djetetu i njegovim mogućnostima općenito i njegovu odgoju i obrazovanju u vrtiću. Držimo da uređenje prostora, okruženja u vrtiću predstavlja materijalizaciju naše slike o djetetu i odgojno-obrazovnog rada s djecom rane dobi. Suvremeni zahtjevi na uređenje okruženja smatraju da ono mora biti tako opremljeno s materijalima, alatima ili sredstvima za istraživanje, igru i aktivnosti da bude jače, snažnije

od riječi odgajatelja i to nazivaju materijalnim zaokretom nasuprot lingvističkom koji je bio dominantan do sada. Okruženje u pravom smislu riječi jest drugi odgajatelj koje svojom raznolikošću poticajnog materijala zove dijete na aktivnost. Interaktivno okruženje našeg vrtića već ulaskom djeteta u prostor omogućava da se prema svojim interesima izravno uključe u aktivnosti koju želi bilo da to bude uključivanjem u grupu djece koja su već započela s određenom aktivnošću ili samostalno inicira svoju aktivnost s materijalima koji su mu na raspolaganju. To znači da imaju prigodu birati aktivnost i prostor, s kim i s čim će se igrati stupajući u različite odnose s djecom starijom i mlađom, bez velikog uplitanja odgajatelja. Ovako oblikovano okruženje ima snažan utjecaj na kvalitetu socijalizacije i razvoj suradničkih odnosa djece. Proces učenja svakog djeteta njegova je subjektivna, „autorska“ konstrukcija zbog čega se očekuje da podrška odgajatelja bude nenametljiva. U poticajnim okruženju, prostor treba biti podrška odgojitelju kako bi djetetovo učenju bilo u skladu s individualnim potrebama, a ne unificirano i univerzalno. Cijeli odgojno obrazovni proces u kvalitetno oblikovanom okruženju nalikuje znanstvenom istraživanju, a oblikovanje prostora za odgojitelja predstavlja veliki izazov u kojem se očituje njegova kreativnost i njegov smisao za istraživanje. Rukovodeći se svojom urođenom znatiželjom, dijete stalno istražuje i pokušava razumjeti svijet oko sebe (i samog sebe u tom svijetu). U ovako oblikovanom okruženju proces učenja je izazovan, predstavlja veselje i radost otkrivanja novih spoznaja a odgojitelj je u tom procesu samo onaj koji podržava dijete u tim naporima

V.I. I. ODABIR I PONUDA DIDAKTIČKIH MATERIJALA

U poticajnom okruženju bogatom centrima i materijalima za manipulaciju i učenje brzo se razvija međusobno povjerenje između odgajatelja i djeteta. Bogato materijalno okruženje podrazumijeva različite materijale koji djeci omogućavaju razvoj različitih kompetencija. U ovakvom okruženju dijete s lakoćom pronalazi sebi zanimljivu i primjerenu aktivnost. Odabir i ponuda materijala vršimo u skladu s djetetovim interesima kako bi kod njih poticali razvoj aktivnog učenja, sposobnost opažanja, kreativnost, povjerenje u sebe i vlastite mogućnosti, povjerenje u druge i samostalnost. Nastojimo djetetu pristupati individualno kako bi ga što bolje upoznali. Materijali koje nudimo su iz stvarnog života, raznoliki, zanimljivi, estetski oblikovani i imaju odgojno obrazovni potencijal. Važno je naglasiti da svaki od ponuđenih materijala treba biti djetetu dostupan u svakom trenutku i zastupljen u dovoljnoj količini. Uloga odgojitelja je da ga pomno bira, nadopunjuje kroz čitavu godinu

Prednost uvijek dajemo prirodnim strukturiranim i nestrukturiranim materijalima iz svakodnevnog života, koji u rukama djece postaju najdragocjenije igračke (kartonske i plastične kutije, vuna, tkanina, papir, lonac, poklopac, zdjelice i žlice, stara pegla, plastične i staklene boce i tegle, vata, žica, alat, pokvareni telefon, sat, kamenčići, šišarke, školjke, stiropor i slično). U ovakvom pristupu dijete i odgajatelj se nalaze u ulozi istraživača unutar bogato opremljenog okruženja koje raznolikošću i zanimljivošću ponuđenih materijala poziva na aktivnost čiji je rezultat stjecanje znanja, njihovo stalno preispitivanje, mijenjanje i nadogradnja. Strukturirani i nestrukturirani materijali za igru i istraživanje prilagođeni su individualnim potrebama djece različite kronološke dobi. U svakom djetetu živi istraživač, a naša je zadaća omogućiti mu kretanje i istraživanje dinamikom koja mu odgovara.

Ponuda raznovrsnog i bogatog materijalima kojim dijete može slobodno i prema vlastitom nahođenju manipulirati predstavlja i temelje za buduće bavljenje znanosti, predstavljaju znanstveno opismenjanje djece već od malena.

V.II. DEINSTITUALIZACIJA OKRUŽENJA (PROSTORA) U USTANOVU

Kvalitetno prostorno-materijalno okruženje vrtića prema Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje odražava i promovira vrijednosti na kojima se temelji esencijalni izvor učenja djece, obzirom da ona uče aktivno (istražujući, čineći) te surađujući s drugom djecom i odraslima. U stvaranju prostorno-materijalnog okruženja za učenje naglasak je na uvažavanju prirode učenja djeteta pa se obrazovne aktivnosti ne parceliziraju ne dijele po područjima.

Stoga smo se u razvoju našeg kurikuluma usmjerili na drukčiji izgled prostora sukladno našoj namjeri o de institucionalizaciji ili kako ga pretvoriti u humani prostor koji sliči obiteljskom okruženju).

Obiteljsko okruženje podrazumijeva izgled prostora, povezanost među prostorima ali i ponudu materijala koji omogućava slobodno izražavanje svih kreativnih potencijala djeteta, njegovu radoznalost, autonomiju i pravo na komuniciranje s drugima kroz povezanost svih prostorija vrtića. Slobodnim kretanjem dijete širi svoje krugove prijateljstva, ostvaruje odnose koji su slični obiteljskom, osjeća se sigurno dobrodošlo i pripadajuće. Jako je važno pružiti mogućnost djeci različite dobi da međusobno komuniciraju s drugom djecom i odraslim osobama u okruženju vrtića jer na taj način potičemo razvoj komunikacijskih vještina i socijalnih kompetencija. U ovakvom okruženju za očekivati je da djeca i odrasli žive kao velika obitelj.

V.III. ORGANIZACIJA PROSTORA KOJA POTIČE ISTRAŽIVANJE I SURADNJU

Otvoreno- interaktivno okruženje omogućava svakom djetetu razvoj svih potencijala i uvjete za razvoj neovisnosti, slobode kretanja i interakciju djeteta kroz prostor, igre i učenja u manjim skupinama ili individualno. Preglednost prostora smo pojačali otvorima na vratima koji su se pokazali iznimno dobrim za socijalizaciju djece. Okrugli otvori na vratima djeci mogu biti iznimno zanimljivi jer su omogućavali uvid u ono što se dešava "iza stjenke". Pogled s druge strane imalo je i svoje prednosti u periodu razvoja povjerenje odgojitelja u dijete ali i djeteta u odgojitelja. ***Držimo da prostor predstavlja osnovu za kvalitetno i kontinuirano učenje djece i odraslih u vrtiću.*** Oblikovanje prostora ali i promjene u njemu usko su vezana uz istraživanje i praćenje aktivnosti djece. Ukoliko uočimo da određeni centar nije dovoljno posjećen (nije u funkciji) pokušat ćemo otkriti mogući razlog kao i promjenu postojećeg izgleda i ponude. Koja često za sobom povuče niz centara ako ne i potpuno preoblikovanje prostora. Sve što trebamo je pažljivo slušati pratiti i dokumentirati aktivnosti djece.

V.IV. PROSTORI TEMATSKIH SADRŽAJA (CENTRI AKTIVNOSTI)

Svakodnevno se pitamo kako i što učiniti da formirani centri unutar prostora u vrtiću budu djeci zanimljivi. Točnije, kako primijeniti ili prevesti konceptualno znanje u konkretnu odgojnu praksu s konkretnom djecom. Nastojimo oblikovati poticajno socijalno okruženje vrtića kako bismo podržavali različite oblike socijalnih interakcija djece različitih kronoloških dobi i različitih kompetencija. Prostore vrtića ciljano oblikujemo i opremamo kao prostore koji su tematski pregrađeni i opremljeni opremom i odgovarajućom vrstom materijala za određene vrste aktivnosti igru i istraživanje (učenje). Zovemo ih centrima aktivnosti. Svaki od prostora i centara u njima ima određenu namjenu, ali se svi centri ipak isprepliću kretanjem djece, povezivanjem materijala i aktivnostima koje u određenom trenutku prerastaju u istraživanje (učenje) djece neovisno o prvotnoj namjeni tog centra (prostora). Zato nastojimo povezati određene centre po prostoru prema logici materijala, namjene prostora i vlastitog iskustva.

Tako oblikovane centre unutar pojedinih prostora možemo slobodno svesti pod isti nazivnik - istraživački centri budući da u svakom od njih djeca imaju prigodu igrati se i učiti istražujući samostalno ili u suradnji s drugima. Organizacija i oblikovanje okruženja našeg vrtića predstavlja odgovornost konceptiju odgoja i obrazovanja djece a izbor materijala (strukturiranih i nestrukturiranih, alata, igraćaka gotovih ili polugotovih) koji im se nude njima predstavlja izvore spoznavanja. Dakle, što ponuditi djeci kao materijale za aktivnosti nije jednostavno pitanje tim više što su u našem vrtiću sve odgojne grupe heterogene. To je način da se djeci omogući da u različitim aktivnostima imaju prigodu raditi procjenu i samo procjenu(naravno kad se uvjerimo da su za to sposobni) i na aktivnosti koju su prošli ili su još u tijeku. U tome pomaže i snimljena dokumentacija koju treba povremeno nuditi i djeci na uvid kao podsjetnik onog čime su se bavili i do kuda su došli kako bi ih potaknuli na daljnje promišljanje i nadogradnju postojećeg znanja. Razina djelovanja u kojoj je odgojitelj osposobljen da prati dijete i njegovu aktivnost ne utječući svojim intervencijama više od onog koliko je potrebno (ako je potrebno) znači pratiti dijete i njegovu aktivnost. Osjetljivost i razumijevanje povratnih informacija koje nam dijete daje verbalno i neverbalno tijekom aktivnosti držimo neprocjenjivo važnim jer omogućavaju mijenjanje smjera aktivnosti u skladu s interesom djece, dopunu ili odbacivanje onoga što ih ne zanima, Ovakvo postupanje odgojitelja čini da djeca nisu ili jesu zadovoljna okruženjem u kojem borave. Na nama je da svakodnevno gledamo, vidimo, prepoznamo i podupremo svako dijete u njegovim nastojanjima da se razvija i uči, u svoj njegovoj individualnosti, kreativnosti, tempu. Tako se nerijetko dogodi da svjedočimo probijanjima svih okvira i očekivanjima, kojima se kao robovi navika teško odupremo. Djeca nam pokazuju koliko život u skladu sa samim sobom može biti ispunjen i bogat, ako se ne robuje okvirima.

V.IV.I. PROSTORI ZA IMITATIVNE IGRE

Sastoje se od više podijeljenih cjelina. Dok oponašaju svoju okolinu, djeca razvijaju vještine komunikacije, socijalizacije, razmišljanja i kreativnosti. Za to im je potreban osmišljeno oblikovan prostor s obiljem opreme i materijala kojima će svoje uloge učiniti stvarnijima. U našim prostorima tijekom godine izmijeni se mnogo centara koji su u velikoj mjeri pod utjecajem interesa djece. Temeljno formiramo Obiteljski centar (stan) koji se sastoji od dnevnoga boravka i kuhinje kao očekivanih dijelova stana. To su mjesta okupljanja jedne obitelji, mjesta susreta i ugodnih zajedničkih trenutaka, ali i mjesto za mnoge sadržajne aktivnosti (učenje). Dijete je cjelovito biće koje želi (i može) aktivno sudjelovati u svom razvoju, odgoju i obrazovanju. Strukturiranje okruženja što sličnijega obiteljskom okruženju i odgojitelj koji ima povjerenje u mogućnosti djeteta mogu učiniti čudo u postizanju kvalitete igre i istraživanja djece. Tijekom godine u ovom prostoru dolazi do niza promjena, izmicanja postojeće ponude, zamjena novim pod-centrom ili nadogradnja. Nismo opterećeni čestim izmjenama ovog prostorom budući da smo svjesno da se simbolička igra odvija kroz sve naše centre, kao bitna sastavnica svih njihovih aktivnosti.

V.IV.II. PROSTOR ZA KONSTRUKTIVNE IGRE

Centar građenja- Opremao didaktičkim materijalima (građevne kocke i različiti drugi didaktičkih materijal) za građenje, nastojeći poticati vizualnu i prostornu percepciju djeteta. Uz podršku odgojitelja koji zna prepoznati djetetov interes, može doći i do različitih istraživačkih igara (učenja).

Stolarski centar –Strukturirani i nestrukturirani materijali koje nudimo za igru i istraživanje u centru stolarije prilagođeni su potrebama djece različite kronološke dobi. Djeci ćemo i ove godine omogućiti susrete s odraslima (roditeljima) određenih zanimanja koja su djeci zanimljiva i koja mogu biti golem poticaj za igru, istraživanje i učenje. Često je djeci dovoljan jedan zanimljiv poticaj koji odgojitelj zna prepoznati i dalje poticati da se u određenim prostorima počnu događati nevjerojatne aktivnosti, mnogo igre i učenja. Organizacija i oblikovanje okruženja predstavlja odgojiteljevu koncepciju odgoja i obrazovanja, a izbor materijala (strukturiranih i nestrukturiranih, alata, igračaka gotovih ili polugotovih) koji se djeci nude predstavlja izvore spoznavanja.

V.IV.III. PROSTOR ZA POTICANJE I STIMULIRANJE SVIH OSJETILA

Senzomotorički centar - Stručnjaci često naglašavaju da su osjeti hrana za mozak. Oni mozgu govore što radi tijelo, dok mozak kaže tijelu što treba raditi. Zato držimo važnim osmisliti senzomotorne poticaje svugdje u prostoru. Tijekom igre i kretanja dijete usvaja osjetilne informacije z okoline i vlastitoga tijela, u mozgu ih organizira i integrira te tako spoznaje svijet oko sebe. U ranoj dobi upravo je motorički razvoj važno mjerilo postignutoga stupnja razvoja inteligencije. Senzomotorički razvoj preduvjet je za više kognitivne funkcije i stoga nezaobilazan dio dječjega odrastanja. Djeca svijet spoznaju kroz osjetila. Sve moraju dodirnuti, pomirisati, osluhnuti, kušati i sl. Na taj način stječu iskustvo koje im je potrebno za cjeloviti razvoj. Senzoričke igre obuhvaćaju materijale za poticanje razvoja svih pet osjetila i takozvano "šesto i sedmo osjetilo" - vestibularnu orijentaciju i propriocepciju.

Centar istraživanja svijetla i sjene - Odgojitelj će u ovom (kao i u ostalim) centrima biti kvalitetna podrška ponudom materijala koji će kod djece izazvati želju za daljnjim istraživanjem. Posebno to vrijedi za ovaj centar koji je djeci iznimno privlačan. Odgojitelj treba dopustiti djetetu da vodi istražujući i dolazeći do samostalnih zaključaka (rješenja). U svakom od centara (pa i u ovom), djeca trebaju imati dovoljno vremena za istraživanje i pronalaženje pravih rješenja jer držimo da je sam proces u kojem dijete traži rješenje važniji od samoga rezultata. Odgojitelj treba biti podrška djetetovoj aktivnosti, nastojeći pritom pokušati razumjeti što djeca od njega očekuju. Uočavajući početno znanje i individualne mogućnosti svakoga djeteta, odgojitelji trebaju pokušati razumjeti njihove interese, kako bi mogli nuditi primjerene poticaje i po potrebi se uključivali u određenu aktivnost pružajući djeci podršku u razvoju. Često smo svjedoci izrazito visoke motiviranosti i inicijative mlađe djece upravo u ovom centru. Naravno da smo uvijek spremni podržavali spontane interese djece za određena područja, nastojeći biti maksimalno fleksibilni i usmjereni na djecu i ono što ih zanima. Svjetlost i sjena izuzetno su motivirajući, zbog čega svake godine uspostavljamo ovaj centar.

Razina djelovanja u kojoj je odgojitelj osposobljen da prati dijete i njegovu aktivnost, ne utječući svojim intervencijama više od onoga koliko je potrebno (ako je potrebno), znači pratiti dijete i njegovu aktivnost. Osjetljivost i razumijevanje povratnih informacija koje nam dijete verbalno i neverbalno daje tijekom aktivnosti držimo neprocjenjivo važnim, jer nam one omogućuju mijenjanje smjera aktivnosti u skladu s interesom djece, dopunu ili odbacivanje onoga što ih ne zanima. Ovakvo postupanje odgojitelja čini da djeca nisu ili jesu zadovoljna okruženjem u kojem borave. Na nama je da svakodnevno gledamo, vidimo, prepoznamo i podupiremo svako dijete u njegovim nastojanjima da se razvija i uči, u svoj njegovoj individualnosti, kreativnosti i ritmu. Tako se nerijetko dogodi da svjedočimo probijanjima svih okvira i očekivanjima, kojima se kao robovi navika teško odupiremo. Djeca nam pokazuju koliko život u skladu sa samim sobom, ako se ne robuje okvirima, može biti ispunjen i bogat.

V.IV.IV.PROSTOR ZA POTICANJE (IMPROVIZACIJE) IZRAŽAVANJA I KREATIVNOSTI

Likovni atelje – prostor je s obiljem likovnog materijala. Djeci ćemo nuditi bogatstvo likovnog materijala na način i pod uvjetima koji im odgovaraju kako bi mogli izraziti sebe i svoj doživljaj. Piaget je držao kako je za razvoj djeteta nužno da ono samostalno, slobodno i aktivno istražuje svijet oko sebe. Stoga bilo koju aktivnost djeteta rane dobi (pa i likovnu) ne izlažemo nikakvim zakonitostima, a posebno ne kritici jer se time u trenutku mogu ugušiti kreativnost i slobodu dječjega izražavanja, a samim tim i dječje samopouzdanje i želja za daljnjim istraživanjem svojih mogućnosti. Dijete rane i predškolske dobi ima bezbroj jezika. Jedan od njih je i likovni jezik. Na nama odraslima je da ga oslušujemo i pokušamo razumjeti, a iznad svega da poštujemo svaki od tih jezika. Ponudom različitih likovnih materijala od najranije dobi omogućujemo djetetu da otkriva vlastite potencijale. Omogućit ćemo da sva djeca, neovisno o dobi, ravnopravno koriste bogato opremljen likovni centar kako bismo im osigurali zadovoljavanje likovnih potreba u tom prostoru. Suradnja djece različite dobi u likovnom centru (i svim ostalim centrima) naša je svakodnevica koju ćemo i dalje podržavati jer je doživljavamo prirodnom i očekivanom.

V.IV.V. CENTAR POTICANJA RANE PISMENOSTI

Prostor za poticanje grafomotorike, predčitalačkih vještina i matematičkog mišljenja - Razvoj dječje pismenosti započinje u obitelji, gotovo od rođenja, kada roditelji, uglavnom nesvjesno i prirodno, komuniciraju sa svojim djetetom i tako čine prve korake u razvijanju vještina pismenosti. Rano djetinjstvo, od rođenja do treće godine, razdoblje je ubrzanoga razvoja mnogih kognitivnih sposobnosti i razdoblje kada djeca s nevjerojatnom lakoćom usvajaju nova znanja i vještine. Zato odmah treba započeti s utjecajima i intervencijama u prostoru ponudom materijala koji mogu potaknuti dječji interes za ovo područje razvoja. U njihovoj prirodi je da dodiruju, prevrću, okreću, sklapaju, rasklapaju i dovode u razne odnose sve ono što vide i čime mogu manipulirati. Komunicirajući s najužom okolinom dijete brzo shvati da ima jedan nos, dva oka, tri gumba i pet prstića. Nastavlja s brojanjem zalogaja, koraka i sl. Vezujući brojeve uz iskustveni doživljaj djeteta, omogućujemo mu da ih mnogo lakše nauči. Zato djecu izlažemo brojevima na različite načine, kroz igru ili didaktičke igračke omogućujući im manipulaciju i doživljaj svim osjetilima. Manipulacija različitim materijalima i rješavanje problema kroz vlastito djelovanje prirodni su načini pomoću kojih djeca spoznaju različite pojave i fizikalna svojstva svijeta koji ih okružuje. Potičući i njegujući djetetovu sposobnost da doživi čuđenje i prirodnu radoznalost za svijet oko sebe, postavljamo temelje bavljenja znanstvenim radom te razvijamo vještine i sposobnosti vezane za znanstveno mišljenje. Mlađa djeca često su nas znala iznenaditi načinom korištenja matematičkih materijala, što nas svaki put iznova oduševi. Zato ćemo i ove godine djecu od najranije dobi izlagati materijalima koji potiču razvoj rane pismenosti, primjerice, matematičkim znakovima, likovima ili zakonitostima kako bi kroz igru razumjela ključne pojmove vezane za matematiku i matematičku pismenost. Brojna istraživanja na području dječjega razvoja potvrđuju da djeca u prvih šest godina života imaju veliku sposobnost učenja i razvijanja različitih znanja i vještina. Tada poput spužvi upijaju sve što se nalazi u njihovom okruženju, imaju snažnu potrebu za komuniciranjem, neovisnošću i istraživanjem te u prvom redu i bez velikih napora uče putem pokreta i osjetila. Posebno se to događa kada su uključena u aktivnosti koje su njima zanimljive i koje ih neizravno potiču na usvajanje određenih znanja i vještina. A koja je to aktivnost bolja za dijete od one koja se prožima s igrom i u koju je dijete uključeno svim svojim osjetima?

V.V. OBOGAĆIVANJE PRIMARNOG PROGRAMA DODATNIM SADRŽAJIMA

Već niz godina uočavamo veliki interes roditelja za uključivanjem djece u programe koji su obogaćeni učenjem stranog jezika. Iz recentne literature o ranom učenju stranih jezika možemo uočiti kako je osnovni element suvremenog komunikacijskog pristupa u poučavanju stranih jezika uspostava smislene komunikacije. To je moguće postići ako se usvajanje jezika odvija u smislenom kontekstu, prilagođenom dobi i kognitivnom razvoju djeteta, što je lakše postići ako se učenje stranog jezika odvija u sklopu redovitog cjelodnevnog primarnog programa. Zbog toga smo odlučili redoviti 10 - satni program obogatiti situacijskim učenjem stranih jezika .

V.V.I. RANO UČENJE ENGLESKOGA JEZIKA

Mnogi se roditelji pitaju kada bi njihovo dijete trebalo početi učiti strani jezik. Kao što pokazuju istraživanja, učenje stranoga jezika u predškolskoj dobi može biti dodatno sredstvo stimuliranja mozga, a poznavanje jednoga ili više stranih jezika djetetu će pružiti i omogućiti lakše uključivanje u društvo i kvalitetniju komunikaciju. U našem vrtiću počinjemo od druge godine života djeteta kako bismo razvili senzibilnost za strani jezik, jer svako kvalitetno obogaćivanje primarnoga programa utječe na cjelokupni razvoj djeteta, posebno na njegove govorne sposobnosti i percepciju. Koristeći različite priznate metode i situacijske pristupe, djecu potičemo na aktivno učenje engleskoga jezika i motiviramo na stjecanje novih znanja i vještina, vodeći pritom računa o njihovim razvojnim mogućnostima i potrebama. Engleski jezik koristimo u gotovo svim situacijama tijekom cjelodnevnoga boravka djeteta u vrtiću i to putem individualne komunikacije, u radu s manjim skupinama djece. Odgojitelji imaju zakonom verificirane predviđene stupnjeve znanja engleskog jezika (VIII – XII stupanj škola stranih jezika), a vrtić ima verificiran program od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja.

PROVODITELJI PROGRAMA: odgojitelji Dječjega vrtića „Mali istraživač“ (22 odgojitelja) s certifikatima o položenom B2 stupnju poznavanja engleskoga jezika.

V.V.II.PROGRAM RITMIKE I KREATIVNOGA PLESA

Plesni izričaj ima znatan utjecaj na razvoj brojnih sposobnosti kod djece: osjećaja za ritam, osjećaja za pokret, ljepotu izvođenja pokreta, sposobnost vizualizacije vlastitog položaja u skupini. Plesom razvijamo temeljne motoričke sposobnosti kao što su: fleksibilnost, snaga, ravnoteža, brzina i koordinacija (Horvatin-Fučkar i sur.,2004.). Kreativni ples umjetnički je odgojno-obrazovni proces, koji objedinjuje tjelesne, emotivne i intelektualne sposobnosti djece te razvija stvaralačku ličnost s naglašenim sposobnostima izražavanja pokretom. Poticanjem stvaralaštva kroz improvizaciju u pokretu i plesu na uvijek nov i svakom djetetu svojstven način, kreativni ples obogaćuje osobnost djece i razvija njihov umjetnički senzibilitet za stvaranje vlastitih koreografskih zamisli i plesnih ostvarenja. Cilj je programa kreativnoga plesa približavanje plesne umjetnosti djeci kroz umjetnički doživljaj i izražavanje, stjecanje osnovnih znanja i vještina u plesu, otkrivanje i razvijanje plesne nadarenosti, poticanje stvaralaštva te poticanje na međusobno uvažavanje i suradnju. Kroz program kreativnoga plesa dijete razvija svoju kreativnost i maštovitost, sluh, ritam i pamćenje te se upoznaje s osnovnim pojmovima u plesnoj umjetnosti. Posredstvom ovoga programa djeca će biti uvedena i u svijet glazbe, čime će razvijati daljnji osjećaj za umjetnost i kulturu.

PROVODITELJ PROGRAMA – odgojiteljica Dječjega vrtića „Mali istraživač“ koja ima diplomu plesačice klasičnoga baleta Škole za klasični balet, dugogodišnja iskustva u provedbi programa kao plesni pedagozi i posebna priznanja na raznim natjecanjima.

V.V.III. SPORTSKI PROGRAM

Odgaj i obrazovanje predškolskoga djeteta temelje se na humanističko-razvojnoj koncepciji ranoga razvoja i učenja prema kojoj je dijete vrijednost sama po sebi te ima pravo na cjeloviti (holistički) razvoj koji uključuje i pravo na kretanje i tjelesne aktivnosti, kao jedne od primarnih potreba i prava svakoga djeteta. Namijenili smo ga djeci od navršene tri godine života do polaska u školu. U samom provođenju programa ističemo važnost zajedničkoga i aktivnoga sudjelovanja svih sudionika važnih za njegovo kvalitetno provođenje: djeteta – kineziologa – roditelja - vrtića. Osnovno je načelo programa integracija motoričkih znanja i sposobnosti djeteta s ostalim vidovima cjelokupnoga razvoja djeteta i povezivanje programskih sadržaja redovnoga predškolskog programa sa sadržajima sportskoga programa (u cilju poticanja cjelokupnoga razvoja djeteta).

PROVODITELJ PROGRAMA: kineziolog Arijana Bujanić, zaposlenica DV „Mali istraživač“, profesor kineziolog s dugogodišnjim iskustvom u radu s predškolskom djecom.

V.V.IV. STEM U VRTIĆU

STEM je engleski akronim za područje znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike. Mišljenje odgojitelja je kako ono postaje sve važnija tema u ranoj edukaciji. Uslijed ubrzanog razvoja tehnologije, mnoga tražena zanimanja baziraju se na obrazovanju iz područja STEM-a: robotika, umjetna inteligencija, neuroznanost, molekularna biologija, itd. Ono što će uvijek imati veliku važnost kod razvoja jest inovativnost, suradnja, kreativnost i kritičko mišljenje. Prvi put se počeo spominjati još 1998. godine. Naime, već su se tada počele javljati inicijative nastavnika koji su željeli unaprijediti školske kurikulume i poboljšati položaj STEM područja u obrazovnom sustavu. STEM pristup obrazovanju obuhvaća četiri područja.

- Prirodne znanosti
- Informatiku
- Inženjerstvo
- Matematiku

No ono što je još važnije od samih STEM područja je način primjene odnosno učenja tih područja. STEM pristup znači da se dijete potiče na interdisciplinarno učenje odnosno kombinaciju svih područja u rješavanju nekog zadatka. Dakle, izbjegava se učenje svakog predmeta za sebe kao što je dugo bila tradicija u našem obrazovnom sustavu, već se djecu prvenstveno potiče da razmišljaju, istražuju i povezuju. Brojna istraživanja predviđaju da bi potražnja za STEM zanimanjima do 2024. godine mogla porasti za čak 30 posto. To znači da je usmjeravanje djeteta prema STEM obrazovanju od najranije dobi, posebno ako ono pokazuje interes za to područje, itekako dobra odluka. Držimo da bi STEM pristup u vremenu u kojem živimo trebao biti neizostavan dio odgoja djece i u predškolskim ustanovama. STEM način razmišljanja nužno je poticati od najranije dobi djeteta kako bi u budućnosti znali rješavati različite probleme unatoč preprekama na koje nailaze u vrtiću, školi, na fakultetu ili na radnom mjestu.

STEM pristup u odgoju znači poticanje djeteta na:

- Istraživanje
- Detaljnu analizu
- Logičko promišljanje
- Argumentiranu raspravu

DJEČJI VRTIĆ MALI ISTRAŽIVAČL

Ede Murtića 7

T. +385(0)1 8895 739

www.mali-istrazivac.hr

- Učenje kroz metodu „pokušaja” i „pogreške”
- Princip „uradi sam”
- Kombiniranje znanja koje je dijete u određenoj dobi savladalo

PROVODITELJ PROGRAMA – odgojiteljica Dječjega vrtića „Mali istraživač” koja su stekle diplomu STEM I lego edukatora.

V.V.V.MALI PRIRODOSLOVCI

Mali prirodoslovci su program održivog razvoja i zaštite okoliša koji će obuhvaćati svakodnevne aktivnosti kojima se djeci podiže razina svijesti prirodi i našoj ulozi u njenom očuvanju, U tom kontekstu organiziraju se razni ekološki projekti u kojem sudjeluju djeca. Ovaj razvojni projekt posebno će se baviti osvještavanjem djece, ali i nas odraslih u očuvanju Planeta zemlje. Ovakve aktivnosti omogućavaju širenje informacije s djece na roditelje (odrasle u svom okruženju) kako bi shvatili važnost osobnog djelovanja (direkta način ukaže uistinu slušaju i čuju ono što djeca imaju za reći).

PROVODITELJ PROGRAMA – odgojiteljice Dječjega vrtića „Mali istraživač” koja su prošle dodatnu dvogodišnju edukaciju za provedbu ovog programa

V.V.VII. OSJETILNI SVIJET DJETETA I MI

Ovo je program putem kojeg ćemo, kroz razne aktivnosti, ostvariti svoj cilj - učenje temeljem vlastitog iskustva. Razvojni projekt koristit će sve resurse jer je senzorna integracija djeteta potaknuta svime što se događa oko njega, U svemu tome važno je pronaći "pravu mjeru" stimuliranja. Procjenu uspješnosti uvijek ćemo tražiti u reakcijama djeteta koje nam jasno daje do znanja što ga veseli, a što ne. Provedbom ovih aktivnosti omogućit ćemo djetetu neposrednu vezu sa svijetom, priliku za istraživanje i upoznavanje svega što ga okružuje. Na taj će se način njegova osjetila maksimalno uvježbati i integrirati. PROVODITELJ PROGRAMA – odgojiteljice Dječjega vrtića „Mali istraživač” koja su prošle dodatnu dvogodišnju edukaciju za provedbu ovog programa

V.VI. DOKUMENTIRANJE PROCESA

Svako dijete jedinstveno je biće koje smo obavezni pratiti i upoznavati kako bi odgovorili na njegova očekivanja.

Što je (za nas) dokumentacija?

To je pokušaj ili nastojanje da se „objektivno” različitim načinima bilježenja (fotografijom, video kamerom, zabilješkama, tonskim snimanjem, crtanjem itd.) pokaže ili dokaže do čega smo došli u istraživanju ili u otkrivanju djeteta i njegovih sposobnosti, grupe djece ili odgajatelja ili grupe odgajatelja. Možemo vidjeti samo ono što razumijemo i znamo - što više znamo i razumijemo to više vidimo i razumijemo onda to možemo i dokumentirati. Zato se moramo pitati; Kako mi vidimo djecu? Ako želimo biti iskreni naravno da ćemo odgovoriti različito. Zato trebamo dokumentirati procese koje smo otkrili ili razvili kod djece i razgovarati o onom što smo dokumentirali i što je još važnije pokazati dokumentaciju djeci (da im bude uvijek dostupna) kako bismo zajedno usmjerili naš rad na dalji razvoj tih umijeća. Dokumentirajući proces nastojimo neprekidno tragati za novim strategijama razumijevanja djeteta. Zato je potrebno:

- Uključiti različite oblike dokumentiranja

- provoditi dokumentiranje u prirodnom okruženju vrtića kako bi se otkrila stvarnost onako kako je vide sudionici

Ono do čega smo došli u našim istraživanjima dokumentirajući odgojno obrazovnu praksu postalo je temelj za učvršćivanje, jačanje ili produbljivanje onoga što dijete zna ili posjeduje (a mi nismo znali da zna) ali i temelj za naše daljnje istraživanje. Dokumentiranje i zajedničke refleksije podigle su razinu našeg svakodnevnog rada na jednu višu razinu u kojoj nas djeca „izravno ne trebaju“ jer smo im stvorili uvjete u kojima se oni samoorganiziraju pa njihove samostalne aktivnosti mogu trajati i duže vrijeme. U takvim uvjetima smo u mogućnosti baviti se pojedinim djetetom ili grupom djece i istražiti njihove interese, dokumentirati ih i pružiti im uvjete za produbljivanje njihovih interesa i za dalji razvoj.

Danas znamo

- da dokumentacija omogućuje vizualizaciju načina na koji se dijete razvija i uči. Djecu se promatra u mnogo situacija i na mnogo načina, kako bi se stvorila što cjelovitija slika o njihovim interesima, aktivnostima, mogućnostima i kompetencijama.
- da je svrha dokumentacije nije dijete procijeniti u striktno određenim kategorijama niti ga kategorizirati prema općenitim razvojnim razinama nego ga gledati, slušati i razumjeti, i na tim osnovama podržati proces njegova odgoja i učenja.
- da dokumentiranje odgajateljima omogućuje bolje razumijevanje različitih segmenata odgojno-obrazovnog procesa, a osobito kvalitetu okruženja za učenje djece i kvalitetu vlastitih odgojno-obrazovnih intervencija
- da dokumentiranje omogućuje osiguranje specifične podrške procesu odgoja i učenja svakog djeteta ponaosob, usklađene s njegovim individualnim i razvojnim mogućnostima, kognitivnim strategijama i drugim posebnostima
- da dokumentiranje olakšava razumijevanje aktivnosti koje su u tijeku, te promišljanje načina na koji bi se njihov razvoj mogao podržati. Time postaje osnovnom alatkom razvoja kurikuluma.

Uloga odgojitelja je da:

istražuju i obogaćuju uvjete za život, učenje i odgoj djece

- promatraju, slušaju i čuju djecu
- bilježe i dokumentiraju aktivnosti djece (predstavljaju memoriju grupe)
- promišljaju i pribavljaju nove resurse koji omogućuju kontinuitet započetih aktivnosti i stvaranje novih znanja djece
- potiču integrirani proces učenja (rad na projektima)
- potiču djecu na samostalnost, promišljanje i preuzimanje odgovornosti za vlastito učenje
- razvijaju kod djeteta osjećaj otvorenih mogućnost
- omogućuju aktivno posredovanje roditelja u procesu igre i učenja djece

Odgajitelje usmjeravamo na dokumentiranje vlastite obrazovne procesa jer je najbolji način analize aktivnosti djeteta i vlastitih djelovanja (dokumentacije). Kroz zajedničke refleksije analiziraju se bilješke i ostala dokumentacija na kojima postepeno ali sigurno postajemo sve svjesniji pojma «REFLEKSIVNI PRAKTIČAR» koji istražuje vlastitu odgojno-obrazovnu praksu.

Trenutno koristimo ove vrste dokumentacije

- Verbalnu
- Likovne uratke
- Trodimenzionalne ekspresije
- Foto zapis
- Video zapis
- Audio zapi

Analizom dokumentacije postepeno jasnije uočavamo i otklanjanje nesklad između vlastite teorije «o akciji» i teorije «u akciji» (namjeravanih i ostvarenih postupaka u praksi kao i svoje ulogu i djelovanja koja moraju mijenjati ili podizati na višu razinu (uče čineći i surađujući s drugima) .Analizirajući snimljeni materijal donosimo određene zaključke i prijedloge vezane uz promjenu okruženja, obogaćivanje prostora materijalima kako bismo omogućili djetetu samostalno istraživanje i provjeravanje vlastitih „ teorija“ i hipoteza, podržavajući stav kako su djeca i odgojitelji u procesu ravnopravni istraživači. Materijale dobivene dokumentiranjem dječjih aktivnosti u procesu koristimo isključivo za podizanje kvalitete rada s djecom, za roditeljske sastanke na kojima prikazujemo odgojno - obrazovni proces i aktivnosti djece te za stručnu promidžbu vrtića na različitim stručnim skupovima. Dokumentacija se u našoj praksi pokazala dobrim načinom razmjene znanja i ideja u suradnji s roditeljima, a s ciljem boljeg i cjelovitijeg razumijevanja djeteta i njegova procesa učenja.

Kvalitetno i kontinuirano dokumentiranje pomoć je :

- djetetu- podsjetnik do kuda je stiglo u svojim istraživanjima, kakve je uvide steklo i što može dalje
- odgajatelju - u odabiru novih materijala i poticaja za daljnji rad
- Kvaliteti procesa u cjelini - dobar poticaj za razvoj različitih aktivnosti (različitih smjerova iste aktivnosti) i omogućavanje neograničenog vremena trajanja koje više nije uvjetovano subjektivnim ili objektivnim prekidima od strane djeteta ili odgojitelja
- Traganje, razvoj i usavršavanje dokumentacije osnovni je preduvjet boljeg i dubljeg razumijevanja procesa učenja i razmišljanja djeteta. Razvoj načina i oblika dokumentiranja omogućava odgojitelju i djetetu samostalno razumijevanje procesa svoga učenja, kako bi se zajedno izdizali na veće razine vlastitog učenja.Za nas je dokumentacija sve ono što nam pomaže da djetetova misao dobije vidljivu formu. Konstruiranje dokumentacije samo po sebi predstavlja istraživački i refleksivni proces koji se i sam razvija i zapravo nikad ne završava.

VI. SURADNJA S RODITELJIMA

Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj naglašava načelo, partnerstva vrtića s roditeljima i širom zajednicom, da roditelje tj. skrbnike djeteta valja prihvaćati i uvažavati kao ravnopravne članove vrtića – partnere, koji ustanovu obogaćuju svojim individualnim posebnostima te svojom vlastitom kulturom i time doprinose kvaliteti ustanove u cijelosti. Suradnja s roditeljima temelji se na načelu aktivnog sudjelovanja roditelja s ciljem razmjene iskustava u odnosu na razvojne mogućnosti djeteta, pri čemu posebno naglašavamo međusobnu podršku kroz razne oblike komunikacije i suradnje

Razmjena znanja ideja s roditeljima temelj je suradničkog ozračja vrtića. Činjenica je da su, stručni djelatnici u procesu rada s djecom i roditelji, povezani zajedničkim nastojanjima u postizanju kvalitetnog življenja i boravka djece u vrtiću. Posredovanjem roditeljima u razumijevanju procesa igre i učenja djece s naglaskom na poticanje individualnih razgovora s roditeljima nastojimo: zadovoljiti potrebu svih roditelja (posredno i naše profesionalne potrebe) kako bi se dobila kvalitetnija informacije o djetetovu rastu i razvoju, odgoju i obrazovanju, te događanjima u vrtiću (obitelji); poštivati pravo djeteta na sudjelovanje u informiranju; prepoznati i uvažiti prava i stvarne potrebe roditelja u stjecanju znanja i roditeljskih vještina; jačati osobnu, profesionalnu kompetenciju odgojitelja za rješavanje problemskih situacija i razvoj protokola u radu s roditeljima.

VI.I. OBLICI SURADNJE S RODITELJIMA

VI.I.I. INFORMATIVNO - STRUČNA POTPORA RODITELJIMA U STJECANJU ZNANJA O DJEČJEM RAZVOJU, ODGOJU I OBRAZOVANJU

- **Stručni tekstovi o aspektima dječjeg razvoja**- objavljuvani su na web stranicama dječjeg vrtića i na panoima za roditelje. Teme su obuhvaćale razvojne karakteristike djece određene dobi, razvojne faze, socio-emocionalni razvoj djece, poteškoće u ponašanju, poticanje darovitosti, prilagodba djece novoj sredini, djeca i mediji, postavljanje pravila ponašanja i roditeljski stilovi. Svaka tema pratila je aktualna ponašanja djece u skupini, a stručnim člancima željeli smo savjetovati roditelje i biti potpora u stjecanju znanja o dječjem razvoju i roditeljskim vještinama.
- **Problemske priče za djecu**- svaki tjedan roditeljima je predložena priča, slikovnica ili pjesmica koja se bavi određenim problemom ili poteškoćom u dječjem ponašanju. Priče mogu pomoći djeci u rješavanju različitih problemskih situacija, slušajući priče o imaginarnim junacima koji su uspjeli prebroditi životne probleme djeca uče kako mogu riješiti vlastite poteškoće.

VI.I.II. DRUŽENJA S RODITELJIMA

Roditeljski sastanci osmišljeni kao druženja s djecom u okruženju u kojem dijete svakodnevno boravi. Provode se kao spontane aktivnosti djece i roditelja u prostoru vrtića kako bi roditelji stekli jasniju predodžbu prostora u kojem njihovo dijete živi u vrtiću (kako se kreće kroz prostor, koji su njegovi interesi, u kojem se prostoru najradije zadržava, tko su mu prijatelji, kako se snalazi u socijalnim interakcijama neopterećen zahtjevima odraslih). I što je još važnije pod direktnim vođenjem djeteta koje mu ukazuje na to.

VI.I.III. SAVJETODAVNA POTPORA RODITELJIMA

Potpota roditeljima u stjecanju roditeljskih vještina obuhvaća je **individualne konzultacije, stručna savjetovanja i druženja na roditeljskim sastancima**. Roditelji pokazuju veliko zanimanje za svaki oblik suradnje ukoliko uspijemo ostvariti međusoban kontakt i povjerenje s naglaskom na individualne konzultacije. Posebno ih zanimaju svakodnevne problemske situacije koje imaju s djecom te poteškoće u razvoju i nekim aspektima ponašanja (odvikavanje od pelena, spolni razvoj, socijalna komunikacija, poteškoće samohranog roditeljstva). **Dokumentacija u funkciji suradnje s roditeljima** omogućuje posredovanje različitih segmenata odgojno-obrazovnog procesa roditeljima. Ona olakšava

razumijevanje djeteta i njegova odgoja i obrazovanja pa predstavlja temelj izgradnje partnerstva s roditeljima i doprinos razvoju njihovih roditeljskih kompetencija.

Pravo roditelja je da kroz individualne susrete ima mogućnost uvida u dokumentaciju koju prikupljamo, a koja se odnosi na njegovo dijete ili aktivnosti u kojima sudjeluje s ostalom djecom odražava i promovira vrijednosti na kojima se temelji naš kurikulum.

▪ CIKLUS RADIONICA RODITELJSKA POSLA

Današnje društvo živi ubrzanijim životom nego što je to bilo u vrijeme naših djedova i baka. Međutim kako se mijenjao svijet tako se promijenila i uloga obitelji i poimanje roditeljstva. Roditeljstvo je jedan od najodgovornijih zadatak u životu svakog para s djetetom. Najčešća želja roditelja je imati sretno dijete koje će ispuniti sve svoje potencijale. Međutim iako živimo u svijetu mogućnosti roditelji su danas iscrpljeni roditeljskom ulogom i često preplavljeni strahom i brigom za budućnost djeteta. Međutim iako živimo u svijetu mogućnosti roditelji su danas iscrpljeni roditeljskom ulogom i često preplavljeni strahom i brigom za budućnost djeteta. Žele im ponuditi više i bolje nego što su oni imali. Smatraju da ono što je bilo dovoljno dobro za njih, nije dovoljno dobro i za njihovo dijete. Stoga upisuju djecu na različite programe, potiču ih da što više uče, vježbaju, voze ih na treninge, razvoze, pišu zadaće, idu na natjecanja... Pod pritiskom su da moraju biti savršeni roditelji i odgajati dijete prema suvremenim spoznajama i informacijama. U našem dječjem vrtiću želimo omogućiti roditeljima oblik podrške gdje će moći učiniti nešto za sebe, upoznati se s novim spoznajama iz područja razvojne i dječje psihologije, psihoeducirati se u području odgoja, progovoriti o svojim teškoćama, izazovima, razmijeniti iskustva s drugim roditeljima i pronaći sebe u ulozi roditelja i svoje autentično roditeljstvo. Stoga planiramo provoditi poseban program za roditelje pod nazivom Roditeljska posla verificiranog od Ministarstva znanosti i obrazovanja.

Poseban program za roditelje koji smo razvili simbolično je nazvan „Roditeljska posla“ i sastoji se od ciklusa radionica koje se bave različitim tematikama. Cilj programa je unaprijediti dobrobit i omogućiti puni razvoj potencijala djeteta na način da radimo na unapređenju kvalitete djetetova obiteljskog okruženja. Želimo poticati dobrobit roditelja, poduprijeti razvoj novih znanja, sposobnosti, vještina i roditeljskih kompetencija te omogućiti stvaranje pozitivnih roditeljskih iskustava, kako bi se unaprijedila kvaliteta odnosa roditelj-dijete i omogućili povoljni učinci za razvoj djeteta. Smatramo kako je ovaj period važan jer dijete stvara temeljna uvjerenja o sebi i svijetu (kakav sam i kakav je svijet oko mene, je li siguran, mogu li imati povjerenja u druge).

U sklopu postavljenog cilja formirali smo specifične zadaće programa:

- psihoeducirati roditelje o spoznajama iz dječje, razvojne psihologije i psihologije roditeljstva,
- omogućiti stjecanje novih znanja o roditeljstvu i odgoju; razvoju djeteta, osobinama i djetetovim potrebama,
- razvijati komunikacijske vještine i vještine rješavanja problema,
- ovladati vještinama aktivnog slušanja, empatičkog reflektiranja i postavljanja granica,
- upoznati sebe kao roditelja i omogućiti da postanu svjesni svojih misli, osjećaja i potreba,
- prepoznati načine kako se kao roditelji odnose prema djeci te pronaći nove načina ponašanja,
- jačati povezanost s drugim roditeljima i dobiti podršku drugih.

Kako bi bili kompetentni roditelji, uz posjedovanje znanja, vještina i sposobnosti za odgoj djece važan je i način kako roditelji sebe doživljavaju kao osobu i da se dobro osjećaju kao roditelji (2019; prema Milanović i sur. 2000). Roditelji koji pokazuju veću sigurnost u svoju roditeljsku ulogu usmjereni su na

poticanje djetetova razvoja odnosno češće procjenjuju da odgovaraju primjereno na djetetove potrebe i manje ih kažnjavaju (Gregorović Belaić i Čekolj, Gilmore i Cuskelly, 2008; Coleman i Karraker, 1997; prema Rogers i Matthews, 2004). Jačanje roditelja jedan također je od oblika prevencije potencijalno rizičnih ponašanja prema djetetu.

Poseban program za roditelje „Roditeljska posla“ zamišljen je kao ciklus radionica s različitim temama. Program je namijenjen svim zainteresiranim roditeljima djece dječjeg vrtića „Mali istraživač“ od 1. godine do polaska u školu. Radionice bi se provodile u ciklusima od tri radionice s krovnom temom u trajanju od dva školska sata, od listopada do svibnja tekuće pedagoške godine. Radionice bi se održavale u poslijepodnevnom terminima kako bi roditelji zbog poslovnih obveza mogli sudjelovati.

Nositelji posebnog programa za roditelje „Roditeljska posla“ je psihologinja vrtića Ana Mužak, stručni suradnici i odgojitelji dječjeg vrtića „Mali istraživač“.

VII. OBRAZOVANJE I USAVRŠAVANJE ZAPOSLENIKA

Profesionalni kontekst koji potiče praktičara na razvoj i napredovanje pretpostavlja povezanost, zajedništvo i interes svih njezinih članova za napredovanje. U kritičkom, otvorenom i podražavajućem kontekstu događa se profesionalni razvoj praktičara“ (Šagud, 2011: 277).

Načelo osiguravanje otvorenost za kontinuirano učenje i spremnost na unapređivanje prakse Nacionalnog kurikulum za rani i predškolski odgoj naglašava da je kontinuirano istraživanje i unapređivanje kvalitete odgojno-obrazovnog procesa od strane samih praktičara – odgajatelja i drugih stručnih djelatnika vrtića temeljno važna za razvoj kvalitetne prakse (kurikularne promjena u skladu s NOK-om).

Na koji način praktičari mogu postati reflektivni profesionalci ?

Kontinuiranim timskim radom usmjerenim na istraživanje i aktivno promišljanje vlastite odgojno-obrazovne prakse na razini profesionalnog razvoja.

U vrtiću Malom istraživaču podržavamo djelovanja koja će omogućiti razvoj slobodnog, samopouzdanog, snalažljivog i odgovornog djeteta koje kreativno i kritički razmišlja. To je naša odgovornost kao ljudi i kao profesionalaca. To je naša odgovornost prema djeci, ali i prema nama samima ljudima i kao profesionalcima s ciljem izbjegavanja onoga da jedno mislimo, drugo govorimo, a treće radimo. Od neprocjenjive je važnosti da znamo zašto smo zajedno, zbog čega smo odlučili ujediniti snagu i znanje u ovom vrtiću (zašto smo ovdje gdje jesmo) i zašto smo uopće izabrali odgoja i obrazovanja djece rane i predškolske dobi kao temeljni poziv.

Kako gledamo na razvoj odgojitelja kao istraživača, reflektivnog praktičara!

Većina praktičara deklarativno se slaže s tim da se kurikulum svake ustanove treba prilagođavati djeci, ali se to često u neposrednoj praksi praktičara ne vidi. Držimo da je za provedbu verbalnog ili konceptualno znanje u konkretnu odgojnu praksu s konkretnom djecom potrebno puno više od samog teorijskog znanja. Prije svega potrebno je omogućiti odgojiteljima da postanu istraživači svoje odgojne

prakse kako bi mogli odgovoriti na sve zahtjeve koje pred njih svakodnevno postavlja prvenstveno dijete a onda i okruženje u kojem djeluje. Dužni smo praktičarima koji djeluju u neposrednom procesu s djecom omogućiti uvjete za učenje i izgradnju novih znanja i vještine za samostalno istraživanje ali i oblikovanje okruženja koje će podržavati istraživačke aktivnosti djece. Pogotovo danas kada dijete najveći dio svog budnog vremena provodi u vrtiću. Profesionalni razvoj naših odgajatelja usmjeren je prema razvoju njihovih istraživačkih i refleksivnih umijeća, kroz *akcijsko istraživanje*.

Biti odgojitelj - istraživač svoje odgojne prakse znači prije svega :

- usmjeriti pozornost na promatranje i razumijevanje dječjih aktivnosti,
- na osvješčivanje sebi tih aktivnosti i spoznaja
- učiti se promatrati i vidjeti dijete,
- razumijevati njegove akcije,
- njegove namjere, želje,

Mijenjanjem uloge odgajatelja kako bi, umjesto da poučava, stvarao i razvijao okruženje u vrtiću koje će djeci i sebi omogućiti samostalno istraživanje i provjeravanje teorije“ Drugim riječima, trebamo poticati odgajatelja da se razvije u istraživača svoje prakse kako bi znao oblikovati okruženje u kojem dijete može samostalno i u suradnji s drugima /djecom i odraslima/ istraživati. Jednostavno rečeno, svi sudionici odgojno-obrazovnog procesa u ustanovi ustanove trebaju biti motivirani za dalje istraživanje i mijenjanje odgojne prakse i mijenjanju kulture ustanove. Odgajatelj motiviran za učenje moćan je alat za buđenje interesa i kod ostalih odraslih koji na različite načine, u različitim razdobljima i različitim intenzitetom sudjeluju neposredno ili posredno u odgoju i obrazovanju djece rane i predškolske dobi. Važno je da odgajatelji budu oni koji će „zaraziti“ ostale članove predškolskih ustanova – zajednica koje uče. Pokretači i nositelji takvih promjena u shvaćanju odgoja i obrazovanja mogu biti odgajatelji pozitivno motivirani za kontinuirano učenje, s ciljem stalnog doprinosa razvoju kulture ustanove.

VII.I. STRUČNO USAVRŠAVANJE U USTANOVU

Refleksivni praktičar će dopustiti (poticati) djetetu da kroz život zadrži što više od svojih „stotinu jezika“ (Loris Malaguzzi) jer to je neprocjenjivo bogatstvo s kojim se dijete rađa. Sudjelovanje u istraživačkom procesu vlastite prakse privilegija je za svakog odgajatelja, a dobrobit neprocjenjiva. Društvo se danas razvija i mijenja brže nego ikad prije. Djeca odrastaju usred tih promjena i izložena su neopisivoj količini kontradiktornih, zbunjujućih i neobjašnjivih poruka. Odgovornost (obveza) odgajatelja je da se cjeloživotno obrazuje kako bi uvijek bio svjestan promjena i svoje važne uloge u odgoju djeteta koje će biti sigurno u sebi kako bi se moglo nositi sa svim brzim događanjima u svojoj okolini (socijalnoj, fizičkoj, tehnologijskoj i znanstvenoj). Profesionalni razvoj vidljiv je u neposrednom odgojno – obrazovnom procesu i svim dimenzijama koje određuju kulturu ustanove. Zato je važno naglasiti kako pri provođenju kvalitetnih promjena nikako nije dovoljno raditi samo na kurikularnim promjenama i drugim promjenama koje ostaju na tehničkoj razini (pisanje planova, primjerice). Promjena kulture temeljna je komponenta razvoja odgojno – obrazovnog procesa usmjerenog na dijete, njegovu dobrobit i ostvarenje maksimuma svih njegovih potencijala. Vrtić u kojem jedni druge uvažavaju na svim razinama, zajedno grade teoriju temeljem vlastite prakse, zajedno uče i stvaraju vlastitu kulturu ima najpovoljnije uvjete za razvoj svakog pojedinca unutar autonomne zajednice koja podržava učenje.

TIMSKI RAD je „karika koja je omogućila povezivanje onog što vidimo s onim što zaključujemo“. Zajedničke analize vlastite odgojno-obrazovne prakse kroz timske susrete praktičara držimo prvim korakom njezinog cjelovitijeg razumijevanja s ciljem mijenjanju i unapređivanju. Odgojitelji trebaju osvijestiti osobnu obvezu poticanja razvoja povjerenja jednih prema drugima /djece-odraslih, djece-djece, odraslih -odraslih/ s jednim ciljem - stvaranja razvojno-poticajnog okruženja u kojem ćemo se osjećati sigurno i dobro (pripadajuće) te da se kvalitetna suradnja ne možemo ostvariti učeći iz knjige nego refleksijama čiji temelj čini istraživanje vlastite odgojno- obrazovne prakse. Istražujući potvrdili smo da odgojitelji bez pomoći drugih odgojitelja daleko teže može otkriti pogreške u vlastitom radu. Potreban mu je promatrač „sa strane“, refleksivni prijatelj koji će mu pomoći da identificira nesklad između riječi i djela i pravilno protumači utjecaj svojih akcija na djecu i njihove reakcije. U procesu osmišljavanja svog djelovanja odgojiteljima su potrebne zajedničke rasprave i razmjene mišljenja s ostalim odgojiteljima, stručnim suradnicima, ali i svim sudionicima koji su uključeni u provedbu odgojno-obrazovnog rada s djecom. Dakle, mišljenja smo kako je cilj odgoja i obrazovanja djece, od najranije dobi, i mladih ljudi upravo davanje alata i usmjeravanje prema tome da samostalno misle, i procjenjuju što je za njih dobro a što ne.

Naš odabir potpuno je jasan: usmjereni smo na diskurs razvoja stručnih djelatnika našeg vrtića kako bi bili kvalitetna podrška djetetu (budućem mladom čovjeku) da se slobodno razvija. Ali, ne deklarativno, nego kao oblik svakodnevnog praktičnog djelovanja. Naši odgajatelji trebaju biti svjestan svoje uloge i zadaća u odgoju i obrazovanju djece, trebaju biti visoko motiviran za to da praćenjem novih znanstvenih spoznaja, suvremenih pristupa u odgoju i obrazovanju, suvremeni na shvaćanje djeteta i djetinjstva, usmjereni na aktivno i kontinuirano pridonosenje napretku odgojno – obrazovne prakse svog vrtića. **Kako?** Aktivnim uključivanjem u istraživanje, dokumentiranje živog odgojno – obrazovnog procesa, promišljanje. Iznošenje i argumentiranje ideja koje drže potencijalno dobrima za mijenjanje vlastite prakse. Aktivna uključenost odgajatelja koji ima privilegiju biti aktivni sudionik i direktno utjecati na procesa promjena u odgojno - obrazovnom djelovanju svog vrtića najbolja je motivacija za aktivno promišljanje kako na što bolji način doprinijeti razvoju djeteta te poduprijeti njegovo istraživanje i učenje o svemu što ga okružuje (mислеći pri tom na sve aspekte ljudskog življenja i djelovanja). O vještinama, znanjima i kompetencijama odgajatelja uvelike ovise prilike za dječje istraživanje, mišljenje, razvijanje vještina i kompetencija, stjecanje znanja, razvoj cjelovitog bića.

Usmjerenost prema stručnoj edukaciji unutar vlastite kuće istraživanjem vlastite odgojno obrazovne prakse svih nas koji u njoj sudjeluju i koji smo direktno odgovorni za učenje i razvoj svakog povjerenog nam djeteta na način da sva naša djelovanja usmjerimo prema cjelovitom razvoju djeteta , držimo izborom zdravog razuma. Ciljanim stručnim usavršavanjem stvaramo uvjete za:

- Razvoj odgojitelja kao istraživač vlastite pedagoške prakse
- Uspješnije istraživanje i razumijevanje kompleksnih situacija proizašlih iz prakse
- Razvoj spremnosti odgojitelja za prihvaćanje uloge istraživača i njegovo preuzimanje odgovornosti za stvaranje novih znanja
- Zajednički pristup u rješavanju problema koji proizlaze iz prakse
- Veću kompetenciju u interpretaciji profesionalnog iskustva
- Kvalitetnije uočavanje raskola između onoga što govorimo i onoga što primjenjujemo u praksi
- Zajedničko učenje koje je posljedica razmjene iskustva i međusobne podrške

Odgoviteljska vijeća i radni dogovori planirani Godišnjim planom provode se dinamikom koja osigurava realizaciju utvrđene satnice, u skladu s dinamikom procesa, a zastupljene će biti slijedeće teme:

- Donošenje Godišnjeg plana ustanove
- Ljetna organizacija rada
- Godišnje izvješće ustanove
- Plan upisa
- Plan godišnjih odmora
- Dogovori oko uključivanja u stručno usavršavanje izvan ustanove
- Dogovori oko stručnih posjeta i razmjene iskustava s drugim vrtićima

Za kvalitetnu odgojno – obrazovnu praksu ne postoje recepti niti „instant rješenja“. Reći „od danas ćemo u našem vrtiću provoditi refleksije, počinjemo timski učiti“ ili što slično tome ne znači da će se to i dogoditi. Nije istina da su svi odgajatelji pozitivno, intrinzično ili uopće motivirani za samo refleksiju, refleksiju ili timsko učenje. Dakle, već prije samog početka postoje prepreke. A pravi problemi tek počinju onda kada se u proces takvog kontinuiranog profesionalnog razvoja (i pojedinaca i zajednica) uđe s ozbiljnom namjerom i jakom voljom da se, unatoč svim preprekama, u tom procesu ide naprijed.

VII.II. STRUČNO USAVRŠAVANJE IZVAN USTANOVE

Osim odgajatelja i stručnih suradnika unutar jednog vrtića, poželjne su zajedničke refleksije i oblici timskog učenja koji uključuju odgajatelje i stručne suradnike drugih vrtića, profesore i druge stručnjake. Njihovo uključivanje u proces timskog učenja može biti od neprocjenjive vrijednosti. Problematizirajući principe i discipline zajednice koja uči Senge (2003.) tvrdi da je u njezinoj srži promjena načina razmišljanja – od toga da vidimo sebe odvojeno od svijeta do povezivanja sa svijetom, od toga da mislimo kako je naše probleme prouzročio netko ili nešto izvana do toga da shvatimo kako sami stvaramo probleme na koje nailazimo. Zajednica koja uči je mjesto gdje ljudi mogu neprestano otkrivati kako stvaraju svoju stvarnost – i kako je mogu mijenjati (isto, str. 25) te da je važan korak u izgrađivanju zajedničke vizije osloboditi se tradicionalnog shvaćanja da se vizije uvijek proglašavaju odozgo ili da dolaze iz institucionaliziranog procesa planiranja organizacije (isto, str. 208). (Šagud, 2006:28).

Navedeni oblik stručnog usavršavanja vidimo prvenstveno kroz osobnu inicijativom povezivanja svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa koji su spremni učiti, istraživati i mijenjati odgojnu i obrazovnu praksu i dijeliti to iskustvo s drugima u zajednice koje uče. Suradnja i razmjena znanja i iskustava su-stručnjaka i oživotvorenje ideja sadržanih u *Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje*. Ovaj oblik stručnog usavršavanja omogućava nam uvid u širu društvenu zajednicu i su konstruiranja kurikuluma uvidom u postignuća drugih su stručnjaka u predškolskom odgoju i obrazovanju. Razmjenom iskustava osiguravamo podizanje vlastite odgojno-obrazovne prakse. Stručno usavršavanje izvan ustanove provodit ćemo kroz:

- Teme vezane uz katalog stručnog usavršavanja Agencije za odgoj i obrazovanje
- Predavanja stručnjaka
- Susreta vrtića

Odgajatelj motiviran za učenje moćan je alat za buđenje interesa i kod ostalih odraslih koji na različite načine, u različitim razdobljima i različitim intenzitetom sudjeluju neposredno ili posredno u odgoju i

obrazovanju djece rane i predškolske dobi. Važno je da odgajatelji budu oni koji će „zaraziti“ ostale članove predškolskih ustanova – zajednica koje uče. Pokretači i nositelji takvih promjena u shvaćanju odgoja i obrazovanja mogu biti odgajatelji pozitivno motivirani za kontinuirano učenje, ali ne s isključivim ciljem osobnog rasta i razvoja, već i s ciljem stalnog doprinosa razvoju kulture ustanove.

VIII. SURADNJA S VANJSKIM USTANOVAMA

VIII.I. Suradnja vezana uz obogaćivanje odgojno-obrazovnog procesa

- Muzej suvremene umjetnosti,
- Prirodoslovni muzej Grada Zagreba,
- Tehnički muzej,
- Etnografski muzej
- Različite obrtničke radionice u suradnji s roditeljima
- Osnovna škola Središće
- Trakošćan tours
- Velesajam (klizanje)
- Društvo športske rekreacije Športići
- Policijska uprava Novi Zagreb
- Crveni križ Hrvatske

VIII.II. Suradnja s ciljem podizanja kvalitete odgojno-obrazovnog procesa

- Ministarstvo znanosti i obrazovanja
- Gradski ured za obrazovanje, kulturu i šport
- Agencija za odgoj i obrazovanje
- Centar za socijalnu skrb Općine Novi Zagreb
- Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu – suradnja u okviru kolegija Psihologija roditeljstva

IX. VREDNOVANJE PROGRAMA

Možemo vidjeti samo ono što razumijemo i znamo !

Što više znamo i razumijemo to više vidimo i razumijemo onda to možemo i vrednovati!

Kurikulum ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u vrtiću dinamičan je, ovisan o nizu čimbenika (veličina, uvjeti, lokacija, vizija, ljudski potencijali, osnivač, ustroj itd.) i specifičan za svaku ustanovu, pa je izuzetno značajna unutarnja procjena kvalitete ustanove u skladu s važećim parametrima (kriterijima / indikatorima / standardima) koji su referentna točka u odnosu na koju se unutarnja procjena čini¹. Vrednovanje našeg Programa (kurikuluma) temeljit će se na kontinuiranom timskom radu stručnih djelatnika kojima se stvaraju uvjeti za:

¹Priručnik za samo vrednovanje ustanova ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja. Zagreb: NCVVO, 2012.

- kontinuirano propitivanje i ponovno razmatranje temeljnih stavova stručnih djelatnika
- Kvalitetno dokumentiranje i dekodiranje procesa
- Istraživanje vlastite prakse, vrednovanje i samo-vrednovanje
- Zajedničke refleksije vlastitog stanja odgojno-obrazovne prakse i samo-refleksija vlastitih postignuća u okviru postojeće odgojno-obrazovne prakse

Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj naglašava da je (osim zajednički dogovoreni, na razini odgovornih institucija) svaka ustanova je slobodna izraditi i vlastite (dodatne) standarde koji na najprimjereniji način zadovoljavaju njene specifične potrebe (i odgovaraju njenom kurikulumu) što podupire autonomiju svake ustanove. Osvještivanja svoje prakse čini temelj istraživačkom pristupu odgojno-obrazovnom procesu, odnosno predstavlja meta razinu odgojne prakse. Kakva je meta razina odgojne prakse je važno teorijsko i praktično pitanje koje ćemo nastojati istražiti i dokumentirati te ju sagledavati sa nekoliko razina :

Prva razina

Meta razina svog / našeg načina razmišljanja (metakognicija), svoje percepcije djeteta, pa zatim i svog načina rada. I ne ostati samo na tomu. Treba težiti daljnjem razvoju i prelasku na drugu razinu.

Druga razina

Postavljati sebi pitanja: Zašto ja to činim tako kako činim i kako ih mijenjati? Dakle, ne ostajemo samo na prvoj razini, nego se pitajmo kako naše rezultate osvještivanja i samopromatranja koristiti za mijenjanje svojih osobnih unutarnjih procesa i modela.

Prve dvije razine su najčešće konceptualne i verbalne i mogu se na jedan poseban način dokumentirati. Primjerice kako djeca pa tako i mi odrasli mogli bismo crtajući ili grafički prikazujući izraziti svoj način mišljenja, zaokrete u mišljenju, zastoji, broj misli itd.

Treću i četvrtu razinu možemo nazvati **opredmećena razina**, vidljiva je u praksi, treba je zabilježiti, na različite načine dokumentirati putem crteža, videa fotografskim aparatom kombinacijom jednog i drugog, zabilješkama, itd. Na temelju tako dokumentiranih akcija i procesa u odgojnoj praksi, moguće je raspravljati o njima, uspoređivati ih s prijašnjim stanjem i tražiti rješenja za nove ideje i općenito za njezino unapređenje. Naše vrednovanje uvijek je usmjereno na kvalitetu svih dimenzija ustanove u odnosu na dijete i njegovo zadovoljstvo onim što dobiva u ustanovi. Zato držimo da su dokumentiranje procesa i vrednovanje neraskidivo povezani jer prije kvalitetnog i učinkovitog vrednovanja (koje nije samo sebi svrha) potrebno postupno, ali sigurno učiniti sve što trebamo da pređemo već spomenute razine :

- **PRVA RAZINA** - Naučimo promatrati i vidjeti ono želimo „ vidjeti“ primjerice dijete, njegove aktivnosti
- **DRUGA RAZINA** - Naučimo dokumentirati ono što smo vidjeli i komentirati ili obrazložiti zašto smo to snimili

Prve dvije razine izgledaju na stanovit način površinske razine jer mi o nečemu možemo jako dobro pričati, a da to ne znamo ili ne možemo primijeniti ili provesti u praksi. A znanja koja se ne mogu

primijeniti u najmanju ruku nisu korisna. Ali su sigurno neophodne da bi se postupno povezivali, upoznavali i usuglašavali dosežući

- **TREĆU RAZINU** - objektivan uvid u sebe i svoje djelovanje (razina koja nam pokazuje naše stvarno razumijevanje i znanje (našu izvedbenu praksu)

Tek tada možemo očekivati objektivne rezultate vrednovanja i samo-vrednovanja nas kao pojedinaca i vrtića u cjelini. Jer cilj svakog vrednovanja treba biti usmjeren prvenstveno na promjene ili produblјivanje - daljnju izvedbu ili provedbu u praksi rezultata dobivenih vrednovanjem. Točnije rezultat ovakvog vrednovanja pokazuje dobre i loše ili pogrešne strane znanja u aktivnosti koje nastojimo ispraviti (na pogreškama se uči!) kako bismo ono dobro pojačati novim aktivnosti koja procijenimo da treba poduzimati. Tu novu aktivnost u provedbi ili izvedbi također treba dokumentirati - snimiti i objasniti i ponovo ustanoviti dobre i loše elemente i tako u krug. Tako se stvara novo znanje u praksi a to je ono znanje koje je stvarano i koje je moguće izravno u praksi primijeniti. Tako nastaje vrednovanje i samo-vrednovanje koje nema za cilj dobivanje konačnog rezultata nego kvalitetnu procjenu našeg procesa koja za sobom povlači potrebu mijenjanja ili nadograđivanja. Rezultati ovakve vrste vrednovanja ostaju temelj za dalje istraživanje s ciljem mijenjanja ili učvršćivanje, jačanje ili produblјivanje onoga što znamo o djetetu. Vjerujemo da ovakav oblik vrednovanja koji proizlazi iz analize onog što smo dobili svakodnevnim dokumentiranjem aktivnosti djece (djeteta), ali i djelovanja odgojitelja temelj za razvoj demokratičnosti, suodlučivanja i suodgovornosti i rasta cjelokupne kvalitete življenja sve djece i odraslih u vrtiću

X. ZAKLJUČAK

Umjesto zaključka željeli bismo navesti ulomak iz knjige prof.dr.sc. A. Miljak „Življenje djece u vrtiću“ (str.192). : „...um/mozak ne iznikne biološki u skladu s nekim genetski predodređenim rasporedom nego „procvjeta“ kada ga se njeguje u poticajnom ljudskom okruženju. Ako i kada organiziramo ustanove na način da maksimalno vode brigu o tomu da, ne samo zadovolje dječje interese, potrebe, sklonosti i sposobnosti, nego da ih kontinuirano razvijaju i dižu na višu razinu, onda ćemo, kako smo istaknuli , biti iznenađeni sposobnostima djece koje sada samo naslućujemo“

XI.LITERATURA

- 1) Čudina, M. (1991). Nadarenost - razumijevanje, prepoznavanje, razvijanje, Školska knjiga, Zagreb.
- 2) Deklaracija o pravima djeteta(1990). Ljudska prava – osnovni međunarodni dokumenti, Školska knjiga, Zagreb.
- 3) Došen-Dobud, A. (1995). Malo dijete veliki istraživač, Alinea, Zagreb.
- 4) Gabelica Šupljika, M., Milanović, M. (1995). Blagdani djetinjstva, Školska knjiga, Zagreb.
- 5) Konvencija o pravima djeteta (2001). Zagreb: Glasnik Ministarstva prosvjete i športa 7/8..
- 6) Maleš, D. i sur. (2003). Živjeti i učiti prava, Zagreb, Istraživačko-obrazovni centar za ljudska prava i demokratsko građanstvo, Filozofski fakultet sveučilišta u Zagrebu.
- 7) Milanović, M. (1997). Pomožimo im rasti, UNICEF, Zagreb.
- 8) Miljak A, (2009) Življenje djece u vrtiću - novi pristup u shvaćanju, istraživanju i organiziranju odgojno-obrazovnog procesa u dječjim vrtićima
- 9) Miljak A. (1991) Istraživanje procesa odgoja i njege u dječjim jaslicama, Školska knjiga
- 10) Miljak, A. (1996). Humanistički pristup teoriji i praksi predškolskog odgoja, Persona, Velika Gorica.
- 11) Modrić, N. (1999). Lutka vodič, vlastita naklada, Zagreb.
- 12) Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje (2011).- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Republika Hrvatska.
- 13) Nacionalni okvirni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, Zagreb, siječanj 2015.
- 14) Nacionalni program odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo, 1999, Vlada RH.
- 15) Peteh, M. (1992) Matematika i igra u dječjem vrtiću, Alinea, Zagreb.
- 16) Pravilnik o sadržaju i trajanju predškole (NN 107/2014).
- 17) Prijedlog koncepcije razvoja predškolskog odgoja Glasnik Ministarstva prosvjete i kulture RH, BROJ 7/8 1991.).
- 18) Programsko usmjerenje odgoja i obrazovanja predškolske djece, 1991, Zagreb, Glasnik Ministarstva prosvjete i kulture RH, br. 7/8.
- 19) Psihofizičke karakteristike i optimalni uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi.
- 20) Slunjski E., (2008) Dječji vrtić : zajednica koja uči : mjesto dijaloga, suradnje i zajedničkog, Zagreb, Spektar media
- 21) Slunjski, E. (2006). Stvaranje predškolskog kurikuluma u vrtiću – organizacija koja uči, Mali profesor, Zagreb.
- 22) Smjernice za strategiju odgoja, obrazovanja, znanosti i tehnologije Republike Hrvatske (2012). Vlada RH.
- 23) Strategija razvoja odgoja, obrazovanja, znanosti i tehnologije Republike Hrvatske (2014). Vlada RH.
- 24) Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju (NN 10/97, 107/07, 94/13)

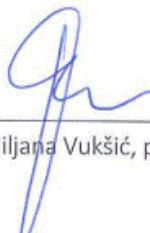

DJEČJI VRTIĆ MALI ISTRAŽIVAČL
Ede Murtića 7
T. +385(0)1 8895 739
www.mali-istrazivac.hr

Kurikulum Dječjeg vrtića „Mali istraživač“ objavljen je na obavijesnim pločama vrtića dana 30.8.2023. godine.

Predsjednik Upravnog vijeća:
Franjo Arapović

Ljiljana Vukšić, prof.

KLASA: 601-02/23-02/09
URBROJ: 251-640-01-23-3

Zagreb, 30.8.2023 .godine